

Riksrevisionens redogörelse om Riksrevisionens årsredovisning för 2015

Sammanfattning

Riksrevisionen överlämnar härmed Riksrevisionens årsredovisning för 2015. Enligt lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen ska riksrevisorn med administrativt ansvar besluta om årsredovisningen för myndigheten. Årsredovisningen beslutades den 17 februari 2016 av Margareta Åberg.

Stockholm den 17 februari 2016

Margareta Åberg
Riksrevisor

Riksrevisionens årsredovisning 2015

Grundläggande bestämmelser

13 kap. 7–9 §§ regeringsformen

9 kap. 17–19 §§ och 13 kap. 5–8 §§ riksdagsordningen

Lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m.

Lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen

Lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen

Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Beslut, intygande och underskrift

Riksrevisorn med administrativt ansvar fattar beslut om Riksrevisionens årsredovisning enligt 4 a § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Stockholm den 17 februari 2016

Margareta Åberg
Riksrevisor

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Grundläggande bestämmelser.....	2
Beslut, intygande och underskrift.....	2
Förord.....	4
Resultatredovisning.....	6
Verksamhetens resultat.....	6
Ekonomisk översikt.....	7
Finansiering och kostnader.....	7
Anslag.....	9
Årlig revision.....	10
Mål.....	10
Resultat och bedömning.....	10
Effektivitetsrevision.....	15
Mål.....	15
Resultat och bedömning.....	15
Internationellt utvecklingsarbete.....	19
Mål.....	19
Resultat och bedömning.....	19
Omvärldsriktad verksamhet.....	24
Mål.....	24
Resultat och bedömning.....	24
Internationell omvärldsriktad verksamhet.....	24
Nationell omvärldsriktad verksamhet.....	25
Parlamentariska rådet.....	29
Vetenskapliga rådet.....	30
Kompetens och personal.....	31
Kompetens.....	31
Personal.....	35
Intern styrning och kontroll.....	39
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	40
Finansiell redovisning.....	42
Resultaträkning.....	42
Balansräkning.....	43
Anslagsredovisning.....	45
Tilläggsupplysningar och noter.....	46
Noter.....	48
Uppgifter om ledande befattningshavare.....	55

Förord

Riksrevisionen har ett viktigt uppdrag. Vi ska granska om de statliga insatserna når dit de ska, att skattemedel används så effektivt som möjligt, att statliga insatser är samhällsnyttiga och att god ordning råder i den statliga redovisningen. Vi ska även hjälpa andra länder att utveckla sin offentliga revision. För detta krävs en kunnig och engagerad personal, men också förmågan att löpande utveckla och anpassa verksamheten till nya förutsättningar.

Sedan den 1 augusti 2015 har Riksrevisionen en ny ledning. Riksrevisor Margareta Åberg har tagit över det administrativa ansvaret för myndigheten, medan Ulf Bengtsson och Susanne Ackum tillträtt som nya riksrevisorer.

Den nya ledningen har formulerat ett övergripande mål för verksamheten. Riksrevisionen ska med sin revision långsiktigt bidra till ett stort förtroende för det statliga åtagandet och till att statens insatser bedrivs med högsta möjliga kvalitet och är långsiktigt hållbara. Riksrevisionen ska vara ett föredöme för annan statlig verksamhet. Det långsiktiga perspektivet innebär att Riksrevisionen under en fyraårsperiod har som mål att kunna uttala sig generellt om huruvida det offentliga åtagandet har ett stort förtroende, dvs. om det offentliga åtagandet är effektivt och om det bedrivs med högsta möjliga kvalitet givet tillgängliga resurser samt om det är långsiktigt hållbart.

För att bättre svara mot den inriktning av effektivitetsrevisionen som riksdagen beslutade 2010 inledde vi under 2015 ett förändringsarbete inom verksamhetsgrenen, med det övergripande syftet att öka produktiviteten och relevansen. Vi har valt att göra en tyngdpunktsförskjutning av granskningarnas inriktning, från måluppfyllelse till effektivitet och samhällsnytta i statliga insatser. Vi har även beslutat om en omorganisation av effektivitetsrevisionen från den 1 januari 2016, där verksamheten fortsättningsvis bedrivs inom åtta enheter. Vidare är ambitionen att öka vår specialistkompetens via rekrytering och ett omfattande internutbildningsprogram, en process som påbörjades under hösten 2015.

Under 2015 inleddes även en genomlysning av andra delar av Riksrevisionen, för att kunna bedöma om ytterligare förändringar av organisation och inriktning bör genomföras. Syftet är att i hela organisationen skapa enkla och effektiva arbetssätt som stödjer vår professionella utveckling och där den tekniska utvecklingen utnyttjas. På så sätt vill vi öka produktiviteten och minska de administrativa kostnaderna.

Inom effektivitetsrevisionen kan konstateras en minskad verksamhetsvolym sett till antalet publicerade effektivitetsgranskningar. Styckkostnaderna för effektivitetsrevisionen har också ökat. Vår ambition är dock att under de närmaste åren påtagligt öka antalet granskningar och minska styckkostnaderna för effektivitetsrevisionen. Med utgångspunkt från de mål som i övrigt formulerats för de olika verksamhetsgrenarna gör vi bedömningen att resultatet i stort är tillfredsställande.

Vi ser med stor tillförsikt på den fortsatta utvecklingen av revisionen. Framgångsfaktorer kommer att vara en verksamhetsstrategi där mål och medel tydliggörs och en systematisk kompetensförsörjning.

Resultatredovisning

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen och en del av riksdagens kontrollmakt med uppgift att granska den verksamhet som bedrivs av staten. Granskningen genomförs med årlig revision och effektivitetsrevision och utgår från lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Riksrevisionen har också uppgifter inom Sveriges internationella utvecklingsamarbete. Riksrevisionen är Sveriges nationella revisionsorgan med uppgifter nationellt och internationellt. I internationella sammanhang är Riksrevisionen bland annat medlem i INTOSAI¹ och utför åtaganden på EU-nivå bland annat när det gäller kontakterna med Europeiska revisionsrätten (ECA). En viktig uppgift som nationellt revisionsorgan är att verka såväl nationellt som internationellt för en högkvalitativ förvaltning, redovisning och revision.

Utifrån sina uppgifter delas Riksrevisionens verksamhet in i fyra verksamhetsgrenar: årlig revision, effektivitetsrevision, internationellt utvecklingsamarbete och omvärldsriktad verksamhet. Resultatredovisningen följer denna indelning.

Verksamhetens resultat

Under 2015 slutfördes den årliga revisionen av 2014 års årsredovisningar i enlighet med god revisions sed och i rätt tid. Effektivitetsrevisionen följde under året den inriktning av revisionen som riksrevisorerna har beslutat om. Riksrevisionen publicerade 22 granskningsrapporter. Höstens arbete präglades av åtgärder för att långsiktigt höja kvaliteten och öka produktiviteten, mätt som antalet granskningsrapporter per resursinsats. Hit hör en ambition att höja kompetensen genom utbildning och rekrytering samt nya former för kvalitets-säkring.

Det internationella utvecklingsarbetet, som bedrivs inom ett antal utvecklingsamarbeten, bedöms ha bidragit till målet om att stärka de nationella revisionsorganens förmåga att bedriva revision i enlighet med internationella standarder.

Riksrevisionen investerade under 2015 i verksamhetsutveckling såsom utveckling av it-stödet för årlig revision, etablering av en it-arkitektur samt en modell för förvaltningsstyrning.

Under året tillträdde två nya riksrevisorerna, Ulf Bengtsson och Susanne Ackum. Vidare tillträdde Margareta Åberg som riksrevisor med administrativt ansvar.

Under hösten 2015 genomförde riksrevisorerna en omorientering av effektivitetsrevisionen. Verksamheten under hösten präglades av anpassningen av verksamheten till nya arbetssätt och av förberedelser för den nya organisation

¹ INTOSAI (International Organisation of Supreme Audit Institutions).

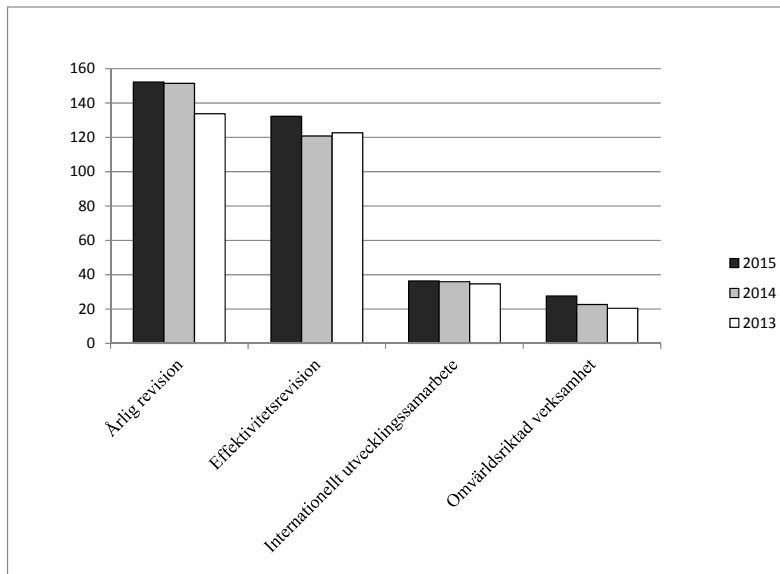
som gäller från den 1 januari 2016. Ett betydande antal nya chefer och specialister rekryterades mot slutet av 2015.

Ekonomisk översikt

I den ekonomiska översikten lämnas en sammanfattning av förändringar av Riksrevisionens finansiering, kostnader och anslag.

Finansiering och kostnader

Diagram 1 Nettokostnader per verksamhetsgren 2013–2015 (mnkr)

Diagrammet visar kostnadsutvecklingen per verksamhetsgren perioden 2013–2015.

Tabell 1 Verksamhetens kostnader och andra intäkter än av anslag och inkomstitel, 2013–2015 (tkr)

	2015	2014	2013
Intäkter (andra än av anslag och ink.titel)	501	602	1 107
Årlig revision	40	169	193
Effektivitetsrevision	30	125	152
Internationellt utvecklingssamarbete	183	52	109
Omvärldsriktad verksamhet	248	256	653
Kostnader	348 862	331 407	312 584
Årlig revision	152 209	151 556	133 892
Effektivitetsrevision	132 246	120 897	122 778
Internationellt utvecklingssamarbete	36 579	36 027	34 765
Omvärldsriktad verksamhet	27 828	22 927	21 149
Nettokostnader	348 361	330 805	311 477
Årlig revision	152 169	151 386	133 699
Effektivitetsrevision	132 216	120 772	122 626
Internationellt utvecklingssamarbete	36 396	35 976	34 656
Omvärldsriktad verksamhet	27 580	22 671	20 496

Verksamhetens kostnader uppgick 2015 till 348,8 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med ca 17,4 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Ökningen beror framför allt på ökade personalkostnader med ca 21,0 miljoner kronor. Antalet årsarbetskrafter ökade 2015 (284) jämfört med 2014 (269)² med totalt 15 årsarbetskrafter, främst inom effektivitetsrevisionen.

Den nationella omvärldsriktade verksamhetens personalkostnader har också ökat jämfört med föregående år, främst till följd av utvecklingen av myndighetens omvärldsanalys och en modell för bedömning av risker i den statliga verksamheten. Det beror även på att mer resurser har lagts på frågor från allmänheten och antalet besvarade remisser.

Dessutom har personalkostnaderna belastats med avsättning dels för framtida kostnader för tidigare riksrevisorers chefspensioner på 3,1 miljoner kronor, dels med 1,7 miljoner kronor för kostnader som uppkommit i samband med avvecklingen av lokalkontoret i Karlstad.

Under året har övriga driftskostnader minskat med ca 4,0 miljoner kronor främst hänförliga till minskad konsultanvändning inom verksamhetsstödet samt lägre kostnader för arbetsplatsutrustning för hela organisationen.

Andra intäkter än anslag avser främst intäkter från den internationella uppdragsverksamhet som avser revision av verksamheten inom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States) och finansiella intäkter. Andra intäkter än anslag uppgick 2015 till 0,5 miljoner kronor, vilket är en minskning jämfört med 2014. Denna minskning beror främst på minskade ränteintäkter på räntekontot i Riksgäldskontoret.

² Se avsnittet Sammanställning av väsentliga uppgifter.

Anslag

Årets anvisade medel för anslaget 1:15 Riksrevisionen uppgick till 314,4 miljoner kronor. Det disponibla beloppet 2015 uppgick till 323,7 miljoner kronor efter att anslagsmedel dragits in med 9,3 miljoner kronor. Anslagsförbrukningen var 309,1 miljoner kronor, vilket innebär ett utgående anslagssparande 2015 om 14,6 miljoner kronor. Planen för året var att anslagsförbrukningen skulle vara högre än tilldelat anslag, men det finns flera skäl till att anslagsutnyttjandet blev lägre än planerat. En av anledningarna är att det har varit svårt att rekrytera erfarna årliga revisorer, och det har även varit svårt att ersätta uteblivna rekryteringar med bemanningskonsulter. En annan anledning är att effektivitetsrevisionen har omorganiserats, och det har medfört en lägre produktion, lägre tryckkostnader och färre konsultinsatser. Rekrytering av nya chefer och ämnessakkunniga (specialister) har också inneburit att återrekrytering av annan personal har förskjutits några månader. Omorganisationen har även påverkat utnyttjandet av kompetensutveckling. Det är framför allt kompetensutveckling för effektivitetsrevisionen och chefsutveckling som har skjutits på framtiden. Anslagsförbrukningen 2015 blev därför 5,3 miljoner kronor lägre än årets tilldelade medel om 314,4 miljoner kronor.

Riksrevisionen avser därför att återbetala 5,2 miljoner kronor, dvs. den del av anslagssparandet som överstiger tre procent av anslaget.

Riksrevisionen avser att fortsätta investera i verksamhetsutveckling såsom fortsatt utveckling av metodstöd för årlig revision, etablering av it-arkitektur och genomförande av den nya modellen för förvaltningsstyrning. Syftet är att skapa enkla och effektiva arbetssätt som stödjer vår professionella utveckling och där den tekniska utvecklingen utnyttjas. En ny modell för att säkra personalförsörjningen ska införas. Nytt it-stöd för årlig revision kommer att driftsättas under våren 2016. Inom effektivitetsrevisionen planeras produktionen att öka enligt granskningsplanen, vilket bland annat innebär ökade produktionskostnader totalt sett men minskade kostnader per granskning. Dessutom är ambitionen inom effektivitetsrevisionen att öka specialistkompetensen dels via rekrytering, dels med ett omfattande internutbildningsprogram.

Årets anvisade medel för anslaget 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete uppgick till 40,0 miljoner kronor. Det disponibla beloppet 2015 uppgick till 40,9 miljoner kronor. Anslagsförbrukningen var 41,7 miljoner kronor, vilket innebär ett utnyttjande av anslagskrediten om 0,8 miljoner kronor.

Årlig revision

Mål

Granskningsverksamheten ska hålla hög kvalitet, och inriktningen och rapporteringen ska vara relevant och intressant. För verksamhetsgrenen årlig revision innebär detta att granskningen ska utföras i enlighet med god revisionssed, enligt internationell standard, och att revisionsberättelserna ska lämnas i tid. Granskningen ska vara förebyggande dvs. på så sätt att eventuella fel och brister ska uppmärksammas så tidigt som möjligt för att undvika väsentliga fel i en årsredovisning.

Resultat och bedömning

Sammanfattning

Under 2015 slutfördes granskningen av årsredovisningarna för räkenskapsåret 2014. Arbetet präglades av två större nyheter, nämligen Riksrevisionens instruktion för revisorns granskning av resultatredovisning och annan information i årsredovisningen (RRI) samt den nya revisionsberättelsen med fem uttalanden. Båda användes för första gången. Både instruktionen för granskning av resultatredovisningen och utvecklingen av revisionsberättelsen genom mer specificerade uttalanden gör att det blir tydligare hur Riksrevisionen granskar årsredovisningen och vad uttalandet i revisionsberättelsen avser. Genom de ändrade uttalandena rapporteras flera enskilda brister i revisionsberättelsen, vilket har lett till fler modifierade revisionsberättelser för 2014 än tidigare år.

När det gäller fel och brister som påpekats för tidigare räkenskapsår visade granskningen för räkenskapsåret 2014 att berörda myndigheter oftast har vidtagit åtgärder eller att en dialog inletts med ansvarigt departement. En mer utförlig redovisning av vilka åtgärder som vidtagits med anledning av lämnade revisionsberättelser med modifiering lämnas årligen i Riksrevisionens uppföljningsrapport.

Förtroendet för den årliga revisionen är fortsatt gott, vilket framgår av enkätuppföljningar till de granskade myndigheterna, även om det finns en förbättringspotential.

Måluppfyllelse

Verksamhetsutveckling under året

Riksrevisionen följer god revisionssed i form av internationella standarder, International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI) för finansiell revision. Myndigheternas årsredovisningar innehåller förutom finansiell redovisning även en resultatredovisning, som är unik för Sverige. Eftersom det saknas en internationell praxis för hur granskningen ska utföras har RRI tagits fram och beslutats av riksrevisorerna. Förutom att RRI beskriver hur granskningen av resultatredovisningen ska gå till tar den upp hur revisorn ska förhålla sig till ledningens bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är betryggande. Riksrevisorerna har också beslutat om en ny och tydligare utformning av revisionsberättelsen med fem uttalanden om bland annat resultatredovisning och huruvida myndigheten har använt anslag och inkomster i enlighet med ändamål och tillämpliga föreskrifter som riksdagen beslutat. Den nya revisionsberättelsen används från och med räkenskapsåret 2014.

Revisionsberättelsen modifierades i totalt 16 (8) fall, varav 1 där Riksrevisionen avstod från att uttala sig om den rättvisande bilden. Ökningen av antalet modifierade revisionsberättelser jämfört med föregående år beror dels på att det inte längre är tillåtet för myndigheterna att komplettera sina årsredovisningar efter den 22 februari, dels på att revisionsberättelser nu innehåller fem uttalanden i stället för som tidigare ett. Det uttalande som har lett till flest modifierade revisionsberättelser är uttalandet om att myndigheten har använt anslag och inkomster i enlighet med ändamål och tillämpliga föreskrifter som riksdagen beslutat. Det förekommer också att revisionsberättelsen innehåller en upplysning när revisorn bedömer att det finns viktig information i årsredovisningen som läsaren bör ta del av. År 2014 lämnades 14 (3) upplysningar. Ökningen av både modifierade revisionsberättelser och revisionsberättelser med upplysningar beror till största delen på oklarheter i fråga om full kostnadstäckning utifrån 5 § avgiftsförordningen.

En mer utförlig redovisning av de modifierade revisionsberättelserna samt revisionsberättelser med upplysningar och orsaken till dessa lämnas i Riksrevisionens årliga rapport.

Vid sidan av granskningsverksamheten kännetecknades verksamheten under 2015 i stor utsträckning av de utvecklingsprojekt som blev en följd av den peer review som genomfördes under 2013. Under 2015 upphandlades ett nytt it-stöd, med avsikten att på sikt bättre stödja en granskning enligt ISSAI och RRI än det nuvarande it-stödet. Systemet kommer att införas under våren 2016.

Kvalitetsarbetet

Den årliga revisionen ska genomföras och avrapporteras på ett sätt som verkar förebyggande. Det är därför viktigt att iakttagelser kommuniceras på ett sådant sätt att de lätt kan förstås av organisationernas ledningar, så att rekommenda-

tioner i hög grad kan följas. En effektiv kommunikation är givetvis också viktig för andra intressenter i årlig revision som departementsledningar, riksdagen samt allmänheten och medierna.

När det gäller uppföljning av om den årliga revisionen utförs med rätt kvalitet finns ett internt kvalitetsråd som består av erfarna ansvariga revisorer samt experter inom olika områden. Rådet gör bedömningar i komplicerade frågor eller frågor av principiellt intresse. Bedömningarna publiceras på Riksrevisionens intranät. Dessutom genomför kvalitetsrådet årligen en intern kvalitetskontroll av ett urval avslutade revisionsakter. Kontrollen utgår från fastställda kvalitetskriterier. Varje ansvarig revisors akter ska kontrolleras minst vart tredje år. Under 2015 kontrollerades sju ansvariga revisorer när det gäller revision av myndigheter. Kvalitetskontrollen visade att revisionen av dessa i allt väsentligt var utförd och dokumenterad i enlighet med ISSAI:s krav på finansiell revision samt RRI.

Ett kompletterande sätt att mäta och följa upp kvaliteten och hur kommunikationen med revisionsobjekten fungerar är genom årligt återkommande enkätundersökningar till en tredjedel av myndigheterna. Årets undersökning³ visar ett fortsatt förtroende för den årliga revisionen. Flertalet av de myndigheter som svarade, 62 procent (94 procent), hade en samlad positiv bedömning av hur revisionen hade genomförts. Vi behöver emellertid fortsätta fokusera på kommunikation med våra revisionsobjekt. Flera myndigheter reagerar på ökade revisionskostnader och bristande kontinuitet i revisionsteamerna. Riksrevisionens strävan är i första hand att använda den samlade kompetensen inom myndigheten på ett effektivt sätt. I andra hand finns dock en strävan att även tillgodose kontinuitet. Sammantaget bedöms verksamhetens resultat vara tillfredsställande.

³ En tredjedel (72) av myndigheterna tillfrågades. Av dem svarade 65, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 90 procent (89 procent 2014 och 64 procent 2013). Av de myndigheter som svarade gjorde 40 helt eller i huvudsak en samlad positiv bedömning.

*Kostnader för den årliga revisionen verksamhetsåret 2015***Tabell 2 Fördelning av nettokostnader mellan olika typer av granskningsobjekt⁴ 2013–2015 (tkr)**

	2015	2014	2013
Stora myndigheter	71 103	72 721	62 769
Övriga myndigheter och andra organisationer	81 066	78 608	70 285
Förordnanderevision av bolag och stiftelser	–	57	645
Summa	152 169	151 386	133 699

Tabell 3 Fördelning av timmar för anställd personal mellan olika typer av granskningsobjekt 2013–2015

	2015	2014	2013
Stora myndigheter	59 113	56 587	58 269
Övriga myndigheter och andra organisationer	69 489	64 635	65 216
Förordnanderevision av bolag och stiftelser	–	42	624
Summa	128 602	121 264	124 109

Den samlade nettokostnaden ökade inte nämnvärt mellan 2014 och 2015, vilket framgår av tabell 2. Däremot ökade antalet revisionstimmar utförda av egen personal med ca 7 300 timmar under året. Vi har utvecklat kompetensen inom it-relaterad revision, och därför reducerades konsultnyttjandet under 2015 jämfört med tidigare år. Fördelningen i nettokostnader mellan stora myndigheter och övriga myndigheter har ändrats något eftersom vi har ökat användningen av konsulter för allmänrevision inom gruppen övriga myndigheter. De gemensamma kostnaderna för årlig revision var också lägre 2015 än föregående år.

Redovisning av prestationer

Den årliga revisionen bedrevs under revisionsåret som sträcker sig från och med april 2014 till och med mars 2015. Revisionsåret avslutas med en revisionsberättelse i mars om årsredovisningen för året innan. Antalet revisionsberättelser varierar över åren och beror på hur många myndigheter som ska lämna en årsredovisning och som enligt lagen om revision av statlig verksamhet ska granskas av Riksrevisionen. Dessutom lämnas en revisorsrapport över översiktlig granskning av delårsrapport för de myndigheter som måste lämna delårsrapporter. De brister som iaktas rapporteras löpande till respektive myndighet. Brister som Riksrevisionen bedömer bör komma till ledningens kännedom rapporteras i en revisionsrapport. Antalet revisionsrapporter varierar från år till år.

Under 2015 lämnades 239 revisionsberättelser för myndigheter och andra organisationer. Under 2015 lämnades 1 revisionsberättelse där Riksrevisionen avstod från att uttala sig om den rättvisande bilden samt 15 revisionsberättelser

⁴ Med stora myndigheter avses de myndigheter som ska lämna särskild dokumentation enligt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 2 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Riksbanken.

med modifierat uttalande.⁵ För 2015 års delårsrapporter lämnades 64 revisorsrapporter över översiktliga granskningar av delårsrapporter.

Tabell 4 Revisionsberättelser lämnade under 2013–2015 (antal)

	2015	2014	2013
Summa	239	241	249
Stora myndigheter	43	43	43
Övriga myndigheter och andra organisationer	196	198	201
Förordnanderevision av bolag och stiftelser	–	–	5
varav modifierade revisionsberättelser	16	8	5

Under de senaste åren har Riksrevisionen inte använt sin möjlighet att utse revisorer i bolag och stiftelser (förordnanderevision). Verksamheten i statliga bolag och stiftelser har i stället granskats genom effektivitetsrevision.

Avgifter för årlig revision

Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska den årliga revisionen vara avgiftsbelagd. Intäkterna redovisas mot inkomsttitel och disponeras inte av Riksrevisionen. Avgifterna ska beräknas så att full kostnadstäckning uppnås och anpassas över tiden så att varken överskott eller underskott uppstår. Riksrevisionen ser över avgifterna varje år.

Tabell 5 Skillnad mellan avgiftsintäkter och nettokostnader inom den årliga revisionen 2013–2015 (tkr)⁶

	Budget 2015	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
Avgiftsintäkter	140 500	156 446	139 247	131 742
Kostnader	140 500	152 169	151 386	133 699
Årets överskott/underskott (-)	0	4 277	-12 139	-1 957
Akkumulerat överskott/underskott (-)	2 467	-5 049	-9 326	2 813

Avgiftsintäkterna är högre 2015 än de budgeterade intäkterna om 140 500 tkr och föregående år. Det beror dels på fler fakturerade timmar, dels på att avgifterna höjdes under 2015. Avgiftshöjningen genomfördes för att anpassa avgifterna till rådande kostnadsnivå. Det ackumulerade underskottet halverades jämfört med 2014 på grund av att antalet fakturerade timmar ökade och de gemensamma kostnaderna för årlig revision minskade.

⁵ De modifierade revisionsberättelserna beskrivs ytterligare i den årliga rapporten 2015.

⁶ Det ackumulerade överskottet 2013 är rättat. En minskning med 5 tkr har gjorts.

Effektivitetsrevision

Mål

Effektivitetsrevisionen ska främst ta sikte på förhållanden med anknytning till statens budget, genomförandet och resultatet av statlig verksamhet och åtaganden i övrigt men får också avse de statliga insatserna i allmänhet. Granskningen ska främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. Effektivitetsrevisionen ska huvudsakligen inriktas på granskning av hushållning, resursutnyttjande, måluppfyllelse och samhällsnytta. Som ett led i effektivitetsrevisionen får förslag lämnas om alternativa insatser för att nå avsedda resultat.

Resultat och bedömning

Sammanfattning

Effektivitetsgranskningarna har under året följt den inriktning av revisionen som riksrevisorerna beslutat om och som meddelats till riksdagen genom Granskningsplanen 2014/15. Valet av granskningar har gjorts med utgångspunkt från bedömningar av väsentliga områden där det finns en hög risk för ineffektivitet. Under 2015 publicerades 22 granskningsrapporter. Höstens arbete präglades av åtgärder för att långsiktigt höja kvaliteteten och öka produktiviteten, mätt som antalet granskningsrapporter per resursinsats. Hit hör en ambition om att höja kompetensen genom utbildning och rekrytering samt nya former för kvalitetssäkring.

Riksrevisionen bedömer att rapporterna lever upp till de krav på inriktning och kvalitet som har formulerats inför 2015. Genomförda enkäter om hur de granskade organisationerna uppfattar Riksrevisionen har visat på ett fortsatt gott resultat. Riksrevisionens uppföljningsrapport visade, i likhet med tidigare år, att Riksrevisionens granskning bidrar till förbättringar i den statliga verksamheten. Den bedömning som forskare vid Uppsala universitet fått göra av ett urval granskningar från 2015 pekar på att effektivitetsrevisionen lever upp till ställda krav på kvalitet, även om det finns förbättringspotential.

Måluppfyllelse

Resultatredovisningen nedan bygger på en analys av de publicerade rapporterna.

Riksdagen har betonat att effektivitetsrevisionen i ökad utsträckning bör verka främjande för att underlätta det förändringsarbete för bättre hushållning och resursutnyttjande och ökad måluppfyllelse som granskningsresultaten ger anledning till. Riksrevisionen följer sedan några år upp vad som skett med anledning av granskningsrapporterna genom den årliga uppföljningsrapporten. Rapporten för 2015 omfattar en djup uppföljning av 15 och en översiktlig uppföljning av 21 granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen. Uppföljningen visar att rapporterna ger ett betydande bidrag till förbättringsarbetet i

den statliga verksamheten. Bland annat leder flertalet granskningsrapporter till någon form av åtgärd av regeringen eller andra berörda organisationer. Särskilt den djupa uppföljningen visar tydligt att den granskade verksamheten har förändrats. Samtidigt visar uppföljningen att problem också kan kvarstå efter flera år.

I likhet med tidigare år har de som berörts av granskningen getts möjlighet att genom enkäter lämna sin syn på hur granskningen har genomförts. De frågor som ställs i enkäten har formen av påståenden där organisationen kan ge fyra olika svar: ”instämmer helt”, ”instämmer i huvudsak”, ”instämmer till viss del” och ”instämmer inte”. De två första uppfattas som positiva svar, de två sistnämnda som negativa. För de granskningar som publicerades 2014 och som ingick i undersökningen 2015 var 85 procent av de inkomna svaren positiva, alltså att man helt eller i huvudsak instämde i påståendena. Det var en ökning jämfört med åren 2013 och 2014, då andelen positiva svar uppgick till 79 respektive 80 procent. En viss variation från år till år är naturlig, men helhetsintrycket visar att de statliga aktörer som granskats har en fortsatt positiv syn på hur Riksrevisionen genomfört och kommunicerat granskningarna.

Forskare vid Uppsala universitet har i efterhand fått bedöma kvaliteten på rapporterna, s.k. cold review. Den uppföljning som presenterades 2015 bygger på en läsning av ett urval rapporter publicerade 2014. Forskarnas bedömning jämfört med tidigare år är att andelen rapporter som håller hög kvalitet är större och att det finns en större bredd i granskningarnas karaktär, när det gäller inriktning och metodologiska ansatser. Forskarna gör också bedömningen att rapporterna överlag är trovärdiga och värdefulla. Samtidigt påpekar forskarna att Riksrevisionen skulle kunna formulera tydligare slutsatser och också argumentera bättre för dessa slutsatser. Även rekommendationerna bör kopplas tydligare till den analys som görs i granskningarna.

Riksrevisionens bedömning är att rapporterna lever upp till de krav på inriktning och kvalitet som formulerades inför 2015. Samtidigt är produktiviteten i verksamheten för låg, med alltför få granskningar gjorda och alltför höga styckkostnader. Vi angav under hösten 2015 en ny inriktning och inledde ett arbete med att åstadkomma en höjd produktivitet, främst genom ändrat arbetsätt och nyrekryteringar av personal.

Under hösten 2015 beslutade riksrevisorerna att granskningarna fortsättningsvis i större utsträckning ska riktas in mot effektivitet och samhällsnytta. Denna inriktning har presenterats i Granskningsplanen 2015/16. Vissa förändringar i granskningsprocessen har också genomförts under året. Dessa förändringar tar främst sikte på åren 2016 och framåt, men till viss del påverkades granskningarna redan under hösten 2015.

Den interna kvalitetssäkringen inom effektivitetsrevisionen har tidigare i huvudsak baserats på att kolleger läste förstudier och rapportutkast och gjorde en bedömning av kvaliteten utifrån särskilt beslutade kvalitetskriterier. Under år 2015 skedde en förändring. Kvalitetssäkringen kanaliseras nu genom interna och externa seminarier som genomförs i alla granskningar och där enhetschefer, ämnessakkunniga och externa referenspersoner deltar. Inom de nya

enheterna har enhetschefer och ämnessakkunniga rekryterats på ett sådant sätt att deras kunskaper kompletterar varandra. Detta infördes gradvis under hösten 2015, och kommer att gälla fullt ut under 2016.

Kostnader för effektivitetsrevisionen verksamhetsåret 2015

Tabell 6 Nettokostnader för effektivitetsrevisionen 2013–2015 (tkr)

	2015	2014	2013
Omvärldsbevakning	20 490	17 176	21 777
Granskning	111 726	103 596	100 849
Summa	132 216	120 772	122 626

Tabell 7 Redovisade timmar för anställd personal inom effektivitetsrevisionen 2013–2015

	2015	2014	2013
Omvärldsbevakning	19 205	15 251	23 154
Granskning	102 252	90 354	103 675
Summa	121 457	105 605	126 829

Som framgår av tabellerna⁷ 6 och 7 steg både kostnader och redovisade timmar för effektivitetsrevisionen under 2015 jämfört med 2014. Nyrekryteringar gjordes under året vilket ledde till att antalet årsarbetskrafter inom verksamhetsgrenen blev högre än året innan, då antalet årsarbetskrafter var ovanligt lågt. Fördelningen mellan granskning och omvärldsbevakning var ungefär densamma som under 2014, ca 15 procent av tiden läggs på omvärldsbevakning. Omvärldsbevakningen är en viktig del av verksamheten inom effektivitetsrevisionen; det är här vi lägger grunden för att bra granskningar genomförs. Omvärldsanalysen sker löpande i avdelningarna och inom ramen för granskningsprojekten. Hur stor del av tiden inom effektivitetsrevisionen som ska läggas på omvärldsbevakning kan variera, men ett riktmärke har varit ca 10–15 procent.

⁷ I tabellerna har en terminologiförändring skett jämfört med 2014 års årsredovisning. I stället för uttrycket "förstudier och huvudstudier" används termen "granskning". Det är dock ingen skillnad i sak, då granskningar består av förstudier och huvudstudier. Uppgifterna för 2015 är sålunda helt jämförbara med uppgifterna från 2014 och 2013. Orsaken till förändringen är att begreppen förstudie och huvudstudie inte längre används inom effektivitetsrevisionen och att det inte längre görs en åtskillnad mellan dessa faser i den interna tidredovisningen. I tabell 6 och 7 har även kostnader och timmar som avser efterarbete redovisats som "granskning" till skillnad från i 2014 års årsredovisning.

*Kostnader per granskningsrapport***Tabell 8 Kostnader för granskning samt styckkostnad per publicerad granskning 2013–2015 (tkr)**

	2015	2014	2013
Upparbetade kostnader vid årets början	43 593	44 787	54 435
Årets kostnader för granskningar	111 726	103 596	100 849
Upparbetade kostnader vid årets slut	65 776	43 593	44 787
Kostnad för årets avslutade granskningar	89 543	104 790	110 497
– varav expedierade granskningar	82 446	98 606	108 970
– varav granskningar som inte resulterat i rapport	7 097	6 184	1 527
Antal expedierade granskningar	22	27	23
Styckkostnad för årets avslutade granskningar	4 070	3 881	4 804
Styckkostnad inklusive omvärldsbevakning	5 001	4 517	5 751

Tabell 9 Redovisade timmar för anställd personal för granskningar samt genomsnittlig insats per publicerad granskning 2013–2015

	2015	2014	2013
Upparbetade timmar vid årets början	37 847	47 013	48 766
Årets timmar	102 252	90 354	103 675
Upparbetade timmar vid årets slut	61 689	37 847	47 013
Timmar för årets avslutade granskningar	78 410	99 520	105 428
– varav expedierade granskningar	71 544	93 567	103 785
– varav granskningar som inte resulterat i rapport	6 866	5 953	1 643
Antal expedierade granskningar	22	27	23
Snitt timmar för årets avslutade granskningar	3 564	3 686	4 584
Snitt timmar inklusive omvärldsbevakning	4 437	4 251	5 591

Som framgår av tabellerna 8 och 9 steg styckkostnaderna⁸ per granskning inklusive omvärldsbevakning och antalet timmar per granskning inklusive omvärldsbevakning inom effektivitetsrevisionen under 2015, jämfört med 2014. En förklaring är att mer resurser förts till verksamhetsgrenen och att efterarbete ingår i årets kostnader för granskning. Samtidigt har verksamhetsvolymen minskat sett till antalet publicerade granskningsrapporter. Vår bedömning är att denna minskning är av tillfällig natur, då den till viss del kan förklaras av den ändrade verksamhetsinriktningen under hösten 2015 och av att ett antal pågående granskningar då fick helt eller delvis ny inriktning. Det har i sin tur gjort att ganska många granskningar har förlängts i tiden, och att ett antal granskningar som var planerade att avslutas 2015 i stället avslutas 2016. Samtidigt finns ett problem inom organisationen med långa planeringsprocesser och ett arbetssätt som inte är helt effektivt.

Som tidigare nämnts har en ny inriktning beslutats och ett arbete med att ändra arbetssättet inletts, för att höja produktiviteten.

⁸ Styckkostnaden per granskning och antal timmar i snitt för årets avslutade granskningar i tabellerna 8 och 9 har räknats om för åren 2013 och 2014.

Internationellt utvecklingssamarbete

Mål

Målet för det internationella utvecklingssamarbetet är att stärka de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva revision enligt internationella revisionsstandarder.

Resultat och bedömning

Sammanfattning

Utvecklingssamarbetet sker i globala, regionala och bilaterala program i Afrika, Asien, västra Balkan och Östeuropa. På global nivå har arbetet fokuserat på kapacitetsutveckling inom ramen för INTOSAI-samarbetet. På regional nivå dominerar samarbetet med organisationen för engelsktalande afrikanska länder (AFROSAI-E). Bilateralt stödjer Riksrevisionen utveckling av metoder och processer inom finansiell revision och effektivitetsrevision samt coachar enskilda revisionsteam. Insatser görs också inom utvecklingen av HR, it, ledarskap och kommunikation. En strävan är att nå fler chefer på olika nivåer samt att stötta samarbetspartnerna till att själva kunna genomföra utbildning av alla revisorer. Under 2015 vidareutbildade eller coachade Riksrevisionen sammanlagt 870 medarbetare och chefer (varav ca 40 procent kvinnor) hos våra samarbetspartners.

Projekten har i huvudsak löpt enligt plan. De utvärderingar som regelmässigt görs efter varje utbildning eller coachning visar generellt sett höga omdömen.

Resultat per samarbetsprojekt

Riksrevisionen publicerar vart fjärde år en uppföljningsrapport över det internationella utvecklingssamarbetet. En sådan rapport lämnades i januari 2015 till utrikesutskottet. I det följande redovisas resultat och prestationer inom de enskilda projekten under 2015.

CBC

INTOSAI Capacity Building Committee (CBC) främjar revisionsmyndigheters kapacitetsutveckling, bland annat genom att stödja samarbete mellan INTOSAI:s regionala organisationer och medlemmar inom områden som parallellgranskningar⁹, peer review¹⁰, professionalisering av revisorer samt utveckling av ett verktyg som främjar integritet. Riksrevisionen stod som värd för kommitténs årliga möte i Stockholm i september. Där diskuterades bland annat revisionsmyndigheternas roll i förhållande till FN:s Agenda 2030 samt ett ramverk för regionernas professionalisering som nu ska vidareutvecklas.

⁹ Gemensamma granskningar, ofta inom effektivitetsrevision, som görs i flera länder samtidigt, med utbyte av erfarenheter och i vissa fall gemensamma rekommendationer.

¹⁰ Utvärdering av en riksrevisionsmyndighet som görs av en annan riksrevisionsmyndighet.

AFROSAI-E

Riksrevisionen ställer såväl långtids- som korttidsexperter samt finansiella resurser till AFROSAI-E:s förfogande och bidrar därmed till utvecklingen av handböcker, manualer och utbildningsmaterial inom organisationens samtliga strategiska områden. År 2015 avslutade dessutom 87 nya effektivitetsrevisorer en grundläggande utbildning. Ytterligare 197 effektivitetsrevisorer deltog i kurser på grundläggande eller fördjupad nivå. Inom det exekutiva ledarskapsprogrammet bedöms att 24 höga chefer från sex revisionsmyndigheter fick erfarenhet av ledningsverktyg.

ASEANSAI

Riksrevisionen har bidragit med expertis i det projekt för ISSAI-genomförande som drivs inom ASEANSAI¹¹, samt kvalitetssäkrat och stöttat utformning av utbildning. Team från nio revisionsmyndigheter har påbörjat webbaserade självstudier i riskbaserad revision, med coachning från bland annat Riksrevisionen. Kontakter har tagits för utvecklat samarbete mellan Riksrevisionen och ASEANSAI.

Regionalt västra Balkan

Ett parallellgranskningsprojekt mellan sju revisionsmyndigheter i västra Balkan har slutförts under året med goda resultat i form av fyra revisionsrapporter inom energieffektivisering. En workshop om väsentlighet och urvalsmetoder har också genomförts inom finansiell revision med deltagare från sju revisionsmyndigheter. Arbetet i projektet bedrivs i samverkan med Europeiska revisionsrätten.

Regionalt Östafrika

En andra modul i den avancerade kursen i effektivitetsrevision genomfördes med 15 deltagare från Tanzania, Kenya och Uganda. Tonvikt lades denna gång på olika aspekter av kvalitet och kvalitetssäkring.

Bosnien och Hercegovina

Under året färdigställdes en kvalitetssäkringsmanual och pilotrevisioner började genomföras inom finansiell revision och regelefterlevnadsrevision. Vidare har kommunikationsinsatser gjorts för såväl finansiell revision som effektivitetsrevision. Dessa insatser syftar till att öka läsbarheten och rapporternas bidrag till förändring.

¹¹ En regional samarbetsorganisation mellan riksrevisionsmyndigheter i Sydostasien.

Georgien

Under 2015 genomfördes coachning inom effektivitetsrevision, som resulterade i två publicerade revisionsrapporter, två rapportutkast och fem förstudierapporter. Riksrevisionen ordnade även fyra workshoppar för ledningsgruppen, som fokuserade på chefskap, ledarskap, konflikthantering m.m.

Kambodja

Fyra pilotteam har med Riksrevisionens coachning genomfört finansiell revision av nyckelministerier, i enlighet med internationella standarder. En manual för finansiell revision har färdigställts. Vidare har Riksrevisionen genomfört utbildning som gett myndighetsledning, revisorer och kvalitetssäkrare ökad förståelse för ISSAI:er.

Kenya

Under året har en grundutbildning för ca 40 revisorer och tjänstemän från revisionsmyndigheten och andra centrala myndigheter i Kenya lett till ökad medvetenhet om effektivitetsrevision och dess syfte. En workshop med samtliga ca 40 effektivitetsrevisorer har lett till att de har verktyg för att kunna prioritera mellan olika granskningsförslag. Vidare har en workshop hållits för att utveckla deras redaktionella skrivande.

Kosovo

Arbetet har breddats mot alla tre avdelningar inom effektivitetsrevision. Under året har fokus legat på utveckling och genomförande av kompetensutvecklingsprogram samt coachning av effektivitetsrevisorer. Detta arbete har gett förutsättningar för bättre kvalitet på revisionsrapporteringen. Riksrevisionen har också finansierat viss kompetensutveckling inom finansiell revision.

Moldavien

Under 2015 genomfördes ett antal workshoppar för att stärka genomförandet av ISSAI inom finansiell revision. Riksrevisionen ordnade även ett multilateralt möte mellan Georgiens, Moldaviens och Lettlands revisionsmyndigheter, som ytterligare ökade kunskaperna om ISSAI.

Palestina

Under 2015 publicerades två granskningsrapporter, med stöd från Riksrevisionen. Därutöver har coachning av två förstudier resulterat i beslut att gå vidare med huvudstudier.

Tanzania

Utöver stödet till effektivitetsrevision och finansiell revision är en ny komponent i samarbetet stöd i det operativa ledarskapet. Här har gränssnittet mellan allmänt ledarskap och ledarskap i revisionsprocessen betonats. En workshop

med ca 35 deltagande mellanchefer genomfördes med lyckat resultat. Det var särskilt intressant att se styrkan i kombinationen av generiskt och professionsrelaterat ledarskap.

Uganda

Samarbetet har stärkt effektivitetsrevisorernas kunskaper om analysmetoder, vilket bland annat har ökat deras kapacitet och förmåga att genomföra mer avancerade analyser. Medvetenheten om vikten av att exponera resultatet och myndighetens roll externt har stärkts, och vidare har ett underlag tagits fram för etableringen av en professionell kommunikationsfunktion.

Åtgärder med syfte att höja kvaliteten

För att höja kvaliteten i våra insatser har Riksrevisionen infört några nya rutiner under året. För det första samlas statistik in över antal deltagare fördelat på kön. För det andra efterfrågar vi skriftliga omdömen om våra insatser efter varje workshop och årligen för coachande insatser för att på så sätt identifiera förbättringsmöjligheter.

Tabell 10 Kostnader¹² för det internationella utvecklingssamarbetet 2013–2015 (tkr) samt uppgifter om när den nuvarande projektfasen avslutas

	2015	2014	2013	Avslut
AFROSAI-E	19 518	14 967	14 953	2017-12-31
Bosnien	2 739	2 564	3 173	2016-06-30
Georgien	1 769	1 640	2 309	2016-12-31
Kambodja	2 348	3 205	1 774	2017-12-31
Kenya	1 941	2 749	2 072	2017-12-31
Kosovo	1 771	2 634	1 507	2016-06-30
Moldavien	1 576	2 428	2 931	2015-12-31
Palestina	881	1 427	1 249	2015-12-31
Tanzania	4 165	2 910	4 772	2016-12-31
Uganda	1 300	1 828	2 337	2015-12-31
Övriga regionala insatser	1 698	1 139	470	
Övrigt globalt	2 297	2 284	980	
Summa	42 003	39 775	38 527	
varav transfereringar	5 607	3 799	3 871	
Verksamhetens nettokostnader	36 396	35 976	34 656	

Tabell 11 Redovisade timmar för internationellt utvecklingssamarbete 2013–2015

	2015	2014	2013
Summa	25 259	29 854	31 497

Utfallet för 2015 ligger strax över fullt utnyttjande av anslaget, och 0,8 miljoner kronor av anslagskrediten har använts. Detta är enligt plan för att öka aktivitetsnivån i syfte att utnyttja det ökade anslaget för 2016.

¹² Transfereringar avser bidragsutbetalning till vissa av samarbetsländerna, främst till utvecklingssamarbetet i AFROSAI-E (se även not 8).

Förändringar jämfört med tidigare år avser främst utökat stöd till AFROSAI-E i form av ledarskapsprogram för toppchefer. Andra förändringar beror främst på naturliga variationer i projektarbetet mellan åren. I vissa projekt har den politiska situationen i landet inneburit en minskad aktivitet, exempelvis Palestina och Moldavien.

Andelen transfereringar har ökat främst på grund av finansiering av ledarskapsprogrammet inom AFROSAI-E, där Riksrevisionen ersätter AFROSAI-E:s kostnader för lokaler och konsulter.

Antalet nedlagda timmar är lägre än tidigare år, vilket beror på att mer resurser allokerats till finansiering av aktiviteter inom AFROSAI-E.

Omvärldsriktad verksamhet

Mål

Målet för verksamhetsgrenen omvärldsriktad verksamhet är att befästa och främja revisionens roll, både nationellt och internationellt, samt bidra till ett högt genomslag av Riksrevisionens verksamhet.

Resultat och bedömning

Sammanfattning

Inom den internationella omvärldsriktade verksamheten har Riksrevisionen deltagit i internationellt samarbete på såväl global som europeisk nivå samt inom ramen för det nordiska samarbetet. Riksrevisionen har även hanterat ett flertal bilaterala kontakter, besök och förfrågningar.

Effekterna av den nationella omvärldsriktade verksamheten är långsiktiga. Vi mätte 2014 positiva framsteg i vår intressentundersökning. År 2015 deltog vi i den nationella SOM¹³-undersökningen. Resultatet pekar på att förtroendet för Riksrevisionen ökar bland allmänheten.

Ambitionerna i det nationella omvärldsriktade arbetet ökade 2015. En ny aktivitet var att utveckla myndighetens omvärldsanalys och en övergripande modell för analys av risker i den statliga verksamheten. Vi höll egna seminarier under Almedalsveckan i Visby. Dessa aktiviteter är viktiga för att på längre sikt skapa positiva effekter genom verksamhetsgrenen.

Internationell omvärldsriktad verksamhet

Den internationella delen av denna verksamhetsgren utgår från att Riksrevisionen i egenskap av nationellt revisionsorgan representerar Sverige i internationella sammanhang och därmed är medlem i bland annat INTOSAI, andra multilaterala nätverk och organisationer samt EU:s kontaktkommitté.

EU

Under 2015 fortsatte Riksrevisionen att engagera sig i frågor om revisionens roll och mandat. Riksrevisionen har haft kontakter inte bara med andra revisionsmyndigheter utan även med såväl Regeringskansliet som riksdagen i dessa frågor. Vid EU:s kontaktkommittémöte i Riga låg fokus på revisionsarrangemangen kring Europeiska fonden för strategiska investeringar (EFSI), vilka initialt föreföll vara bristfälliga men kompletterades under beredningsprocessen. Riksrevisionen bidrog med ett anförande vid mötet i Riga. Efter mötet sändes en resolution som antagits vid mötet till medlemsländernas talmän och finansministrar.

¹³ SOM-institutet är ett centrum med inriktning på undersöknings- och seminarieverksamhet. SOM är en förkortning för Samhälle, Opinion och Medier och genomför nationella riksrepresentativa postenkätundersökningar på temat samhälle, opinion och medier.

I enlighet med Lissabonfördraget samarbetar Riksrevisionen med Europeiska revisionsrätten och medverkar ibland som observatörer vid dess granskningsbesök i Sverige. Under 2015 genomförde Europeiska revisionsrätten åtta sådana granskningsbesök, varav Riksrevisionen deltog i tre.

INTOSAI

Inom ramen för INTOSAI är Riksrevisionens största åtagande viceordförandeskap i INTOSAI:s kommitté för kapacitetsutveckling (CBC).

Kommittén har som uppdrag att främja revisionsmyndigheters kapacitetsutveckling bland annat genom samarbete mellan INTOSAI:s regioner och medlemmar inom områden som parallellgranskningar, peer review och professionalisering av revisorer. CBC:s årliga möte ägde rum i Stockholm i september. Där diskuterades bland annat revisionsmyndigheternas roll i förhållande till FN:s Agenda 2030 samt ett ramverk för regionernas professionalisering som nu ska vidareutvecklas.

Riksrevisionen har även spelat en aktiv roll inom ramen för INTOSAI:s kommitté för standarder (PSC). Riksrevisionen har deltagit aktivt i underkommittéerna för utveckling av standarder för såväl finansiell revision som effektivitetsrevision. Riksrevisionens engagemang i standardarbetet har även inneburit att Riksrevisionen har tillhandahållit personalresurser för en ledamot och en teknisk rådgivare i International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB).

Övriga aktiviteter

Under året har myndigheten tagit emot drygt 15 internationella besök från främst revisionsmyndigheter, parlament, regeringar och andra myndigheter. Riksrevisionen har under året besvarat knappt 40 frågor från andra länder om vår verksamhet. Riksrevisionen har bidragit till utveckling av effektivitetsrevisionen vid den lettiska revisionsmyndigheten samt genomfört en peer review av revisionsmyndigheten i Estland.

Nationell omvärldsriktad verksamhet

Den nationella delen av denna verksamhetsgren omfattar externa kontakter och seminarier. Dessutom ingår vissa instruktionsenliga uppgifter: Riksrevisörernas årliga rapport, granskningsplanen, uppföljningsrapporten samt remisshantering.

Externa kontakter och seminarier

Utöver kontakter med riksdagens utskott, Regeringskansliet, myndigheter och andra intressenter i samband med varje enskild granskningsrapport eller inom ramen för den årliga revisionen, har Riksrevisionen under året deltagit med en egen aktivitet i Almedalen och medverkat på andra externa arenor. Exempel

på det är Folk och Försvar, Infosäk 2015 och trafikutskottets öppna seminarium om samhällsekonomiska analyser.

Under Almedalsveckan i Visby anordnade Riksrevisionen tre seminarier som alla var väl besökta. Ett handlade om slutrapporten för granskningsstrategin Etablering och integration. Två hölls som mer förutsättningslösa samtal med utgångspunkt i två områden som vi avser att granska framöver.

Den serie möten med riksdagens utskott som påbörjades efter valet 2014 för att informera ledamöter om myndighetens verksamhet har fortsatt. Under 2015 besökte elva utskott Riksrevisionen samt talmannen och riksdagsdirektören. Därmed har vi haft möten med alla utskott. Vid besöken deltog sammantaget drygt 200 riksdagsledamöter och 50 kanslitjänstemän. Från Riksrevisionen medverkade totalt ett trettiotal medarbetare.

Riksrevisorerna har också haft möten med bland annat myndighetschefer som ett led i omvärldsbevakningen.

Som ett led i utvecklingsarbetet initierade Riksrevisionen en serie seminarier med revisionsorgan utanför Sverige som har erfarenhet av att planera och genomföra riskanalyser. Den primära idén var att jämföra och diskutera fenomen och frågor som uppfattas som utmaningar och risker för staten i olika länder och organisationer.

Metodutveckling och riskanalysens organisering är andra frågor som har diskuterats.

Seminarie serien ska vidare ses som en del av Riksrevisionens omvärldsriktade verksamhet för att främja ett ökat internationellt granskningsarbete och en starkare kontakt med utländska revisionsmyndigheter.

Seminarier har ägt rum med företrädare för

- Statens revisionsverk i Finland (FNAO)
- The U.S. Government Accountability Office (GAO)
- National Audit Office i UK (NAO)
- Algemene Rekenkamer i Nederländerna
- Europeiska revisionsrätten (ECA)
- Revisionsbyråer vid FN som OIOS¹⁴, UNICEF och UNDP¹⁵.

Under våren 2015 samlade Riksrevisionen företrädare för de revisionsorgan som besökts till en konferens i Stockholm under temat: Public sector risks and challenges in a globalized world – The role of audit.

Erfarenhetsutbyten har vidare gjorts inom ramen för en nordisk riskanalysgrupp.

Övriga uppgifter m.m.

Till de instruktionsenliga uppgifterna hör Riksrevisorernas årliga rapport, Riksrevisionens uppföljningsrapport och granskningsplan. De viktigaste iakttagelserna från årets granskningar inom effektivitetsrevisionen och den årliga

¹⁴ Office of Internal Oversight Services.

¹⁵ FN:s utvecklingsprogram, United Nations Development Programme.

revisionen redovisas i den årliga rapporten. I den årliga rapporten som lämnades till riksdagen den 27 maj 2015 lyfts bland annat fram att regeringen måste vara mer aktiv i sin styrning av myndigheter och statliga bolag. Vidare redovisas erfarenheterna av Riksrevisionens nya revisionsberättelse. I granskningsplanen redovisar riksrevisorerna inriktningen av revisionen och anger områden för granskning under kommande år.

I uppföljningsrapporten (URA), som lämnades i mars 2015 till finansutskottet, redovisas resultatet av årets uppföljning av granskningsrapporter och av åtgärder med anledning av den årliga revisionens iakttagelser. Liksom tidigare uppföljningar visar rapporten att åtgärder vidtas i linje med Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer.

Riksrevisionen lämnar yttranden över remisser från Riksdagsförvaltningen, regeringen m.m. Under hösten 2015 ökade Riksrevisionen ambitionerna i fråga om remisser, vilket innebär att fler remisser från regeringen än tidigare besvarades. Antalet yttranden var 35 stycken 2015, att jämföra med 10 stycken året innan.

Kostnader för omvärldsriktad verksamhet 2015

Tabell 12 Kostnader och andra intäkter än anslag och inkomsttitel för internationell och nationell omvärldsriktad verksamhet 2013–2015 (tkr)

	2015		2014		2013	
	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt
Internationell omvärldsriktad verksamhet	16 618	240	15 918	256	13 825	653
EU	3 366	0	4 870	0	2 923	3
EUROSAI	571	0	1 074	0	634	–
INTOSAI	4 080	2	2 355	0	2 765	13
FAS	1 430	0	1 743	0	2 965	342
Övrig omvärldsriktad verksamhet, internationellt	6 989	14	5 703	45	4 425	190
Internationell uppdragsverksamhet	182	224	174	211	113	105
Nationell omvärldsriktad verksamhet	11 210	8	7 009	0	7 324	0
Instruktionsenliga uppgifter	5 271	0	3 839	0	4 562	–
Externa kontakter	5 138	8	2 981	0	2 267	–
Seminarier	801	0	189	0	495	–
Summa	27 828	248	22 927	256	21 149	653

Tabell 13 Timmar för internationell och nationell omvärldsriktad verksamhet 2013–2015

	2015	2014	2013
Internationell omvärldsriktad verksamhet	14 068	13 058	14 129
EU	2 331	3 917	2 709
EUROSAI	420	855	698
INTOSAI	3 010	1 894	2 721
FAS	1 025	1 147	2 510
Övrig omvärldsriktad verksamhet, internationellt	7 121	5 077	5 381
Internationell verksamhet, avgift	161	168	110
Nationell omvärldsriktad verksamhet	8 987	5 162	6 985
Instruktionsenliga uppgifter	4 782	3 296	4 211
Externa kontakter	3 847	1 740	2 231
Seminarier	358	126	543
Summa	23 055	18 220	21 114

Den internationella omvärldsriktade verksamheten har ökat något främst på grund av att Riksrevisionen stod värd för CBC:s årliga möte samt att viceordförandeskapet i CBC även har inneburit att Riksrevisionen deltagit i andra INTOSAI-möten i större utsträckning än tidigare.

Den nationella omvärldsriktade verksamheten har ökat främst till följd av utvecklingen av myndighetens omvärldsanalys och modell för bedömning av risker i den statliga verksamheten. Omvärldsanalysen utförs nu löpande i avdelningarna och inom ramen för granskningsprojekten. Ökningen beror även på att mer resurser har lagts på frågor från allmänheten, antalet besvarade remisser och en ambitionsökning i myndighetens aktiviteter under Almedalsveckan.

Avgiftsfinansierad internationell uppdragsverksamhet

Den avgiftsbelagda verksamheten regleras i 17-20§§ lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Tabell 14 Intäkter och kostnader för avgiftsfinansierad internationell uppdragsverksamhet 2013–2015 (tkr)

	Budget 2015	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
Intäkter	100	220	196	102
Kostnader	100	178	159	113
Årets överskott/underskott (-)	0	42	37	-11
Ackumulerat överskott/underskott (-)	390	469	427	390

Den internationella uppdragsverksamheten har under året avsett revision av verksamheten inom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States). Intäkterna disponeras av Riksrevisionen.

Revisionen utförs av revisorer från verksamheten årlig revision. Riksrevisionen tillämpar samma avgiftsmodell för all årlig revision. Sammansättningen av revisionsteam och inriktningen på den genomförda granskningen

blev en annan än den som antogs vid budgettillfället. Utfallet 2015 blev därför högre än budgeterade intäkter och kostnader.

Parlamentariska rådet

Enligt riksdagsordningen ska riksdagen för varje valperiod välja ett parlamentariskt råd för Riksrevisionen. Rådet ska bestå av en riksdagsledamot från varje partigrupp. Rådet har inga suppleanter.

Riksrevisionens parlamentariska råd har under året följt granskningsverksamheten i enlighet med regelverket. Rådet har fått en redogörelse för förslaget till budget för Riksrevisionen av riksrevisorn med administrativt ansvar.

Vidare har information lämnats om Riksrevisionens årsredovisning för 2014, riksrevisorernas årliga rapport, Granskningsplan 2014/15 samt det internationella utvecklingssamarbetet. Riksrevisorerna har informerat om utvecklingen inom granskningsverksamheten och har fortlöpande redovisat arbetet i de viktigaste granskningarna. Rådet har haft fem sammanträden under året.

Det parlamentariska rådet bestod under perioden januari–december 2015 av följande ledamöter:

- Jörgen Hellman (S), ordförande
- Göran Pettersson (M), vice ordförande
- David Lång (SD)
- Agneta Börjesson (MP)
- Per-Ingvar Johnsson (C)
- Mia Sydow Mölleby (V)
- Christer Nylander (L)
- Aron Modig (KD).

Vetenskapliga rådet

Enligt Riksrevisionens instruktion ska det finnas ett vetenskapligt råd vid myndigheten. Riksrevisionens vetenskapliga råd är ett rådgivande organ till riksrevisorerna, främst i fråga om ämnen som knyter an till strategiska och metodologiska frågeställningar. Arbetet med Riksrevisionens vetenskapliga råd har bedrivits inom ramen för en överenskommelse med Göteborgs universitet som gällt under perioden den 1 november 2013–1 november 2015. Tre rådsledamöter utsågs vid universitetet.

Under 2015 hölls ett seminarium som behandlade följande tre teman:

- Administrationens villkor på olika typer av lärosäten
- Brister i samhällets kunskapsbas
- Olikheter i det statliga åtagandet.

De tre rådsledamöterna vid Göteborgs universitet var Inger Ekman, professor vid Sahlgrenska akademien, fil.dr Maria Gustavson, fil.dr vid samhällsvetenskapliga fakulteten och Margareta Hallberg, dekan och professor vid humanistiska fakulteten.

Överenskommelsen med Göteborgs universitet löpte ut under 2015, och ett nytt vetenskapligt råd har utsetts som påbörjar sitt arbete den 1 januari 2016. Följande personer har utsetts till det vetenskapliga rådet i Riksrevisionen:

- Docent Shirin Ahlbäck Öberg
- Docent Maria Börjesson
- Professor Bino Catasús
- F.d. hovrättspresident Johan Hirschfeldt
- Professor Gunn Johansson
- Teknologie doktor Per Molander
- Professor Eva Maria Mörk
- Professor Jonas Vlachos.

Ledamöterna i det vetenskapliga rådet ska ge synpunkter på enskilda frågeställningar i granskningar och på något av Riksrevisionens styrdokument. Vart och ett av råden ska vidare lämna synpunkter på en granskningsrapport per termin och lämna förslag på en granskningsfråga vid varje mötestillfälle.

Kompetens och personal

I detta avsnitt redovisas de åtgärder som vidtagits för att säkerställa att det finns god kompetens för att nå verksamhetens mål och utföra Riksrevisionens uppdrag. Riksrevisorerna har med stöd av väsentlighetskriteriet¹⁶ valt att liksom regeringens myndigheter redovisa kompetensförsörjning enligt 3 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Dessutom redovisas här personalstatistik, sjukfrånvaro, arbetsmiljö och åtgärder för att förebygga ohälsa.

Sammanfattning

Myndighetens gemensamma mål för kompetensförsörjningen har under året varit att säkerställa rätt kompetens på rätt plats i rätt tid, att Riksrevisionen ska vara och uppfattas som en attraktiv arbetsplats, att arbetsklimatet ska präglas av engagemang, kreativitet och öppenhet samt att arbetet genomförs med god effektivitet och i enlighet med våra värderingar.

Under året har en översyn av granskningsverksamheten genomförts. I april beslutades att Riksrevisionens kontor i Karlstad ska avvecklas. Beslutet grundades i att den årliga revisionen ska bedrivas mer effektivt och med en god arbetsmiljö. För att skapa mindre personalgrupper och ökad chefsnärvaro förstärktes kontoren i Uppsala och Jönköping med varsin biträdande avdelningschef. För den årliga revisionen har det varit fortsatt svårt att rekrytera rätt kompetens.

Under hösten har även en översyn av effektivitetsrevisionen genomförts, och en ny organisationsstruktur trädde i kraft den 1 januari 2016. De tidigare tre avdelningarna har ersatts av åtta enheter, och medarbetarna inom effektivitetsrevisionen har inplacerats i enheterna utifrån såväl kompetens som önskemål. Enhetschefer och ett antal ämnessakkunniga har rekryterats under hösten. Enhetscheferna och ämnessakkunniga ska genom specialistkunskap i sak och metod ytterligare öka kvaliteten i granskningen.

Kompetens

Nedan beskrivs de åtgärder som vidtagits för att säkerställa myndighetens kompetensförsörjning. Åtgärderna bedöms ha förbättrat myndighetens möjlighet att attrahera, rekrytera och behålla rätt kompetens för att genomföra sitt uppdrag och uppnå fastställda mål.

Kompetens- och ledarskapsförsörjning

Såväl chefer som andra arbetsledande funktioner har en central roll för att våra gemensamma mål ska uppnås. Under 2015 identifierades chefs- och ledarutvecklingsbehov. Ett ledarutvecklingsprogram för samtliga chefer var planerat

¹⁶ Se 7 kap. 6 § föreskriften (RFS 2006:10) om tillämpningen av lagen (2006:999) med ekonomiskadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

att starta under hösten 2015. Med anledning av den omorganisation som pågick under året beslutades att skjuta på programmet tills samtliga nya chefer är på plats.

Inom årlig revision har ansvariga revisorer erbjudits handledning i grupp för att skapa ett forum för att utbyta erfarenheter och diskutera ledarrollen. Aktiviteten kommer att fortsätta under 2016, eftersom utfallet och mottagandet varit positivt.

Kompetensutveckling

Arbetet med att tydliggöra och effektivisera rekryteringsprocessen har fortsatt under året. Ett mål för 2015 var att tydliggöra rollerna i rekryteringsprocessen. Rekryteringsprocessen har setts över under året, vilket resulterat i att ett nytt rekryteringsverktyg har upphandlats.

Vidare har vi arbetat med att analysera vilka kanaler vi ska annonsera i samt på vilka arenor vi ska medverka för att attrahera rätt kompetens till myndigheten. Vi har haft många sökande till flertalet av våra utlysta tjänster, främst inom effektivitetsrevisionen, vilket är ett gott betyg till Riksrevisionen som arbetsgivare. Inom årlig revision är dock marknaden mer konkurrensutsatt och kategorin erfarna revisorer är fortfarande svårrekryterad. Riksrevisionen behöver därför ytterligare stärka sin roll som attraktiv arbetsgivare gentemot denna målgrupp.

För att stärka Riksrevisionens arbetsgivarvarumärke har ytterligare aktiviteter under året innefattat att ta emot universitetsstudenter som fått mer information om Riksrevisionens uppdrag. En rekryteringsfilm har tagits fram för att nå ut till våra identifierade målgrupper samt en film som kort och kärnfullt förklarar Riksrevisionens uppdrag.

Lönebildning

Under 2015 gjordes det även en lönesatsning för gruppen juniora medarbetare, framför allt årliga revisorer, som åstadkommit särskilt goda insatser i sitt arbete. Syftet med denna satsning var att konkurrera med marknaden om denna kategori medarbetare.

Vidare har de lokala parterna i samband med lönerevisionsförberedelser undersökt om myndighetens löneskillnader är sakligt grundade och att anställningsvillkor tillämpas könsneutralt. Parterna konstaterar att för de avvikelser och strukturer som identifierats har det funnits sakliga skäl och att det inte förekommit några löneskillnader som skulle ha direkt eller indirekt samband med kön.

Etik och värdegrund

Riksrevisionens policy för etik och värdegrund har fortsatt att genomföras och i samband med introduktionen för nya medarbetare har deltagarna diskuterat och reflekterat kring våra etiska regler, vår värdegrund och rollen som stats-tjänsteman.

Kompetensutveckling inom årlig revision

Under året gavs kurser inom det femåriga utbildningsprogram som Riksrevisionen anordnar. I utbildningen ingår sedan 2013 ett prov (tidigare två prov) efter tre till fem års yrkeserfarenhet varvad med utbildning. Yrkesutbildningens längd är beroende av längden på den genomförda teoretiska universitetsutbildningen; det krävs en teoretisk och praktisk utbildning om totalt åtta år innan ett prov kan genomföras. Utbildningen och provet ska motsvara de som ges för revisorer inom den privata sektorn, men med fokus på det regelverk som gäller för statlig verksamhet. Syftet är att säkerställa att revisorerna inom den årliga revisionen har tillräckliga teoretiska kunskaper för att utföra revision inom statlig verksamhet och förmåga att i praktiken tillämpa sådana kunskaper. Provvärksamheten genomfördes liksom tidigare år i samarbete med Revisorsnämnden.

Under 2015 godkändes tre av de sex revisorer som genomförde provet, och under 2014 godkändes fyra av åtta revisorer som genomförde provet. Provvärksamheten genomfördes inte under 2013 på grund av att för få revisorer motsvarade de ökade kraven på totalt åtta års teoretisk och praktisk utbildning.

Vid utgången av 2015 fanns 65 revisorer inom den årliga revisionen som klarat Riksrevisionens prov eller var auktoriserade revisorer.

De ansvariga revisorerna har ett delegerat ansvar i organisationen för vart och ett av den årliga revisionens uppdrag, vilket innebär att de ansvarar för revisionsarbetet och för att underteckna revisionsberättelser och revisorsrapporter över översiktliga granskningar. Alla ansvariga revisorer uppfyller de interna kompetenskraven.

Kompetensutveckling inom effektivitetsrevision

Den interna utbildningen för effektivitetsrevisorer har bestått av en grundutbildning, en fortsättningsutbildning och en seminarieverksamhet. En introduktionsutbildning har getts till nyanställda.

Under 2015 hölls kurser inom områdena revisionsmetodik: problemlösning, kvalitativa metoder och tolkning, att kombinera kvalitativa och kvantitativa metoder; förvaltningskunskap samt muntlig och skriftlig kommunikation.

Under 2015 slutfördes den andra omgången av en fördjupande utbildning inom statlig förvaltning, i samarbete med Södertörns högskola. De som fullföljde seminarieserien och skrev en uppsats fick 7,5 högskolepoäng. Medarbetare inom både effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen har genomgått denna utbildning.

Ett nytt och omfattande kursutbud för effektivitetsrevisionen togs fram under hösten 2015. Syftet med satsningen är att ge medarbetarna möjligheter till kompetensutveckling och både bidra till ökad specialisering och utveckla en lärande organisation. Innehållet i kurserna bygger på en tillämpning av vetenskaplig metodik och utgår från erkända metoder.

Utgångspunkter i utformningen av utbildningssatsningen är att öka kunskapsbredden inom olika sakområden, ge utrymme för specialisering, förbättra samverkan med både experter och vår omvärld och ett ökat fokus på effekter och effektivitet.

Under 2015 införde Riksrevisionen veckovisa s.k. tisdagsseminarier och höll ett antal fördjupningsseminarier på kommande granskningsområden, med kvalificerade föredragshållare.

Kompetensutveckling inom internationellt utvecklingssamarbete

Medarbetarna inom utvecklingssamarbetet har deltagit i kurser främst inom följande områden:

- att leda och genomföra workshoppar, s.k. facilitering¹⁷
- värdering av revisionsmyndigheter med INTOSAI:s ramverk SAI PMF¹⁸
- Världsbankens värderingsinstrument för offentlig finansiell styrning (PEFA¹⁹)
- engelska.

Därutöver har medarbetare deltagit inom ramen för kompetensutveckling för årlig revision respektive effektivitetsrevision.

Användning av extern kompetens och internt kompetensutbyte

En viktig strategisk fråga för Riksrevisionen är att utnyttja den egna samlade kompetensen på bästa sätt och vid behov komplettera den dels genom samarbete med universitet och högskolor, dels genom att anlita extern kompetens inom både revision och verksamhetsstöd.

Användning av extern kompetens

Tabell 15 Kostnader för extern kompetens inom hela myndigheten 2013–2015 (tkr)

	2015	2014	2013
Kärnverksamheten	11 166	13 303	6 842
Årlig revision	7 388	8 253	4 283
Effektivitetsrevision	2 583	2 700	1 672
Internationellt utvecklingssamarbete	900	1 823	700
Omvärldsriktad verksamhet	295	527	187
Stödverksamheten	19 847	20 977	10 730
Kompetensutveckling	1 161	1 935	1 040
Kompetens- och resursförstärkning	18 686	19 042	9 690
Summa	31 013	34 280	17 572

Inom den årliga revisionen har tillfällig resursförstärkning upphandlats i större utsträckning än tidigare. Rekrytering av en specialist inom it-revision har lett

¹⁷ Metoder och processer för att leda vuxet lärande i komplexa inlärningssituationer.

¹⁸ Performance Measurement Framework.

¹⁹ Public Expenditure and Financial Accountability.

till minskat beroende av extern kompetens inom den årliga revisionen. Under hösten har rekryteringar gjorts som minskar effektivitetsrevisionens framtida behov av extern metod- och sakkompetens. Inom det internationella utvecklingssamarbetet har konsultkostnaderna minskat med ungefär hälften jämfört med 2014, då Riksrevisionen hade kostnader för utvärderingar av projekten i Kambodja, Kosovo och AFROSAI-E.

Inom stödverksamheten är kostnaderna 2015 något lägre än föregående år. Under 2015 användes extern kompetens inom stödverksamheten främst för bemanning av receptionen, bevakning av kontor, etablering av en it-arkitektur, en modell för förvaltningsstyrning samt utveckling av it-stödet för årlig revision.

Internt kompetensutbyte

Ambitionen är att utnyttja medarbetarnas kompetens och erfarenheter så effektivt som möjligt genom internt kompetensutbyte mellan verksamhetsgrenarna.

Effektivitetsrevisorer har deltagit i den årliga revisionen av myndigheternas resultatredovisningar. Årliga revisorer har bidragit med sin expertis i samband med effektivitetsgranskningar. Deltagandet i Riksrevisionens internationella arbete är också en del i medarbetarnas omvärldsbevakning och kompetensutveckling.

Personal

Anställda och tjänstlediga

Riksdagen valde Ulf Bengtsson och Susanne Ackum till nya riksrevisorer från den 1 augusti. Samtidigt fick Margareta Åberg uppdraget att vara riksrevisor med administrativt ansvar.

Riksrevisionen har rekryterat ny kompetens enligt verksamhetens behov.

Tabell 16 Antal anställda per den 31 december 2013–2015

	2015	2014	2013
Anställda totalt	340	332	318
varav kvinnor	201	186	175
varav män	139	146	143
varav tjänstlediga	33	25	20
Anställda exkl. tjänstlediga	307	307	298
varav visstidsanställda	7	7	5

Antalet anställda i tjänst per den 31 december var 307 för både 2014 och 2015. Under året började 40 personer (jämfört med 39 under 2014), och 7 (8) personer anställdes för en viss tid. I likhet med föregående år kan de nyanställda huvudsakligen hänföras till granskningsverksamheten.

Antalet anställda kvinnor har ökat i Riksrevisionen. 59 procent är kvinnor och 41 procent är män. Motsvarande siffror för 2014 var 56 procent kvinnor och 44 procent män. Bland de nyanställda 2015 är 70 procent kvinnor och 30 procent män jämförbart med 2014 då 63 procent av de nyanställda var kvinnor och 37 procent män.

Ingen som tog tjänstledigt under året återkom från tjänstledigheten till skillnad från 2014 då 4 medarbetare återgick i tjänst. Under 2015 slutade 36 personer (31) eller gick på tjänstledighet, varav 2 (3) var visstidsanställda och 11 (11) personer gick i pension.

Tabell 17 Antal anställda inom professionerna per den 31 december 2013–2015

	2015	2014	2013
Hela myndigheten	340	332	318
Årlig revision	126	123	113
Effektivitetsrevision	115	112	108
Övrigt	99	97	97

Antalet anställda per den 31 december 2015 och per profession var 126 personer inom årlig revision, 115 personer inom effektivitetsrevisionen, varav 4 visstidsanställda, samt 99 personer inom kategorin övrigt, varav 3 visstidsanställda.

De årliga revisorerna som arbetar på kontoren utanför Stockholm är 25 personer i Jönköping, varav 1 tjänstledig, och i Uppsala 21 personer, varav 3 tjänstlediga. På grund av avvecklingen av kontoret i Karlstad har de 17 medarbetare som var placerade i Karlstad den 31 december 2014 blivit omplacerade till kontoren i Stockholm, Uppsala och Jönköping. På kontoret i Stockholm arbetar medarbetarna inom såväl årlig revision som effektivitetsrevision, internationell verksamhet och stödverksamhet. Per den 31 december arbetade 294 personer i Stockholm jämfört med 276 personer motsvarande period 2014. Av dessa var 7 visstidsanställda och 29 tjänstlediga.

Tabell 18 Personalomsättning²⁰ 2013–2015 (procentenheter)

	2015	2014	2013
Hela myndigheten	12	10	9
Årlig revision	14	9	6
Effektivitetsrevision	15	16	11
Övrigt	7	3	11

Myndighetens totala personalomsättning har ökat från 10 procent till 12 procent från föregående år. Inom effektivitetsrevisionen har personalomsättningen minskat med 1 procent sedan 2014, medan personalomsättningen inom

²⁰ Personalomsättningen på Riksrevisionen beräknas genom att antalet avgångar divideras med medelantalet anställda i tjänst.

den årliga revisionen har ökat med 5 procent och inom kategorin övrigt ökat med 4 procent.

För att kartlägga avgångsorsaker och medarbetarnas uppfattning om sin tid på myndigheten har det under året tagits fram en avgångsenkät. Denna har skickats till dem som ansökt om entledigande i syfte att kontinuerligt sträva efter att utvecklas som attraktiv arbetsgivare. Svaren på enkäten behöver analyseras djupare innan vidare slutsatser kan dras. Dock indikerar flertalet kommentarer att den nya organisationsstrukturen kan öka möjligheten för Riksrevisionen att bli en ännu mer attraktiv arbetsgivare.

Sjukfrånvaro

Tabell 19 Sjukfrånvaro 2013–2015 (procentenheter)

	2015	2014	2013
Total sjukfrånvaro*	2,9	2,5	3,2
varav:			
Kvinnor	3,9	2,6	4,2
Män	1,5	2,4	1,9
Anställda 29 år och yngre	1,4	1,2	1,9
Anställda 30–49 år	3,2	1,9	2,6
Anställda 50 år och äldre	2,8	4,0	4,6
Av total sjukfrånvaro avser:			
Andelen långtidssjuka (60 dagar eller mer)	51,8	52,4	47,7
Andelen långtidssjuka av total ordinarie arbetstid**	1,5	1,3	1,5

* I förhållande till total ordinarie arbetstid.

** Total sjukfrånvaro i procent multiplicerad med andelen långtidssjuka (60 dagar eller mer) i procent.

Den totala sjukfrånvaron ligger på samma nivå som tidigare år. Andelen kvinnor som är sjukfrånvarande är fortsatt högre än andelen män. Ökningen från föregående år är 1,3 procent för kvinnor, medan sjukfrånvaron för män har minskat med 0,9 procent. Sett till ålder är gruppen 30–49 år mest sjukfrånvarande medan gruppen 29 år och yngre är minst sjukfrånvarande. Gruppen 50 år och äldre har minskad sjukfrånvaro från 4,6 procent till 2,8 procent från 2013. Långtidssjukskrivningarna har minskat med 0,6 procent från föregående år.

Arbetsmiljö och åtgärder för att förebygga ohälsa

Under 2014 genomfördes en omfattande ombyggnad av våra lokaler på Nybrogatan där målet bland annat var att skapa plats för den internationella verksamheten (som tidigare hade sin arbetsplats i andra lokaler). Syftet var även att öka antalet tysta rum och att skapa en central mötesplats som fungerar både som lunchrum, spontan mötesplats och för större informationsmöten. Under 2015 följdes ombyggnaden upp, och alla medarbetare gavs en möjlighet att tycka till om resultatet via en enkät. Resultatet av enkäten sammanställdes och

medarbetarna diskuterade resultatet vidare, vilket ledde till konkreta förslag för att höja trivseln på avdelningen eller enheten.

Som tidigare år erbjuder Riksrevisionen sina anställda olika möjligheter till friskvård för att förebygga ohälsa och förstärka friskfaktorer. Detta sker genom att subventionera olika friskvårdsaktiviteter, däribland massage på arbetsplatsen samt en friskvårdstimme per vecka.

Som ett alternativ till medarbetarundersökning har vi använt oss av fokusgrupper bland ett urval av medarbetarna. Fokusgrupperna diskuterade frågeställningar om ledning och styrning inom effektivitetsrevisionen, och medarbetarnas resonemang har resulterat i förslag till verksamhetsutveckling inom effektivitetsrevisionen, vilka har beaktats i omorganisationen.

Intern styrning och kontroll

Med intern styrning och kontroll avses den process som syftar till att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sitt verksamhetsansvar. Denna process ska omfatta riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation.²¹

Riksrevisionen leds av tre riksrevisorer som väljs av riksdagen.²² En av riksrevisorerna är riksrevisor med administrativt ansvar och ansvarar för den administrativa ledningen av myndigheten. Riksrevisorn med administrativt ansvar ansvarar inför riksdagen för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att Riksrevisionen hushållar väl med statens medel. Riksrevisorn med administrativt ansvar beslutar om årsredovisningen för Riksrevisionen och lämnar ett intygande om myndighetens interna styrning och kontroll.²³

Riksrevisorn med administrativt ansvar redovisar här nedan underlag till sitt ställningstagande om den interna styrningen och kontrollen 2015.

Riksrevisionens process för intern styrning och kontroll

En riskanalys görs för att identifiera de omständigheter som utgör en risk för att Riksrevisionens verksamhetsmål inte ska uppnås. Det innebär att risker identifieras och värderas och att beslut fattas om hanteringen av riskerna. Riskanalysen uppdateras vid behov för att säkerställa att den omfattar förändringar som väsentligen påverkar tidigare identifierade, värderade och hanterade risker.

Processen för intern styrning och kontroll är en integrerad del av planeringen, genomförandet och uppföljningen av verksamheten. Processen omfattar även att hantera och åtgärda incidenter som inträffar (incidentrapportering). Merparten av de identifierade riskerna ligger inom en risknivå som ledningen har bedömt som acceptabel. Riskanalysen visar på några förbättringsområden som har tagits hand om löpande under året eller som ingår i verksamhetsplaneringen för 2016.

Ställningstagande av riksrevisorn med administrativt ansvar

De identifierade förbättringsområdena är inte så väsentliga att de påverkar bedömningen av och innehållet i årsredovisningen. Med utgångspunkt i denna process för intern styrning och kontroll, självvärderingar, hanteringen av identifierade risker, underställda chefers intygande samt internrevisionens och externrevisionens granskningar bedömer jag att den interna styrningen och kontrollen vid Riksrevisionen är betryggande.

²¹ Enligt 40 § lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

²² Enligt 13 kap. 8 § regeringsformen.

²³ Enligt 4 a § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2015	2014	2013	2012	2011
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljad i anslagsdirektiv	15 000	15 000	15 000	15 000	17 000
Utnyttjad	8 160	6 026	3 204	4 947	6 955
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
Beviljad i anslagsdirektiv	35 445	35 073	34 228	34 068	33 903
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	18	209	286	618	788
Räntekostnader	–	–	–	–	–
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt anslagsdirektiv*	100	150	200	100	500
Avgiftsintäkter**	297	329	427	303	573
<i>Avgiftsintäkter som inte disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt anslagsdirektiv	140 500	121 800	123 400	122 200	121 000
Avgiftsintäkter	156 446	139 247	131 742	125 166	120 168
Anslagskredit					
Beviljad					
Utgiftsområde 2 anslag 1:15 Riksrevisionen, ramanslag	9 433	9 322	15 114	9 021	8 971
Utgiftsområde 7 anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete, ramanslag	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Utnyttjad					
Utgiftsområde 2 anslag 1:15 Riksrevisionen, ramanslag	–	–	–	7 019	–
Utgiftsområde 7 anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete, ramanslag	842	–	–	1 048	–
Anslagssparande					
Utgiftsområde 2 anslag 1:15 Riksrevisionen, ramanslag	14 635	18 595	16 003	–	14 526
Utgiftsområde 7 anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete, ramanslag	0	921	528	–	883

(tkr)	2015	2014	2013	2012	2011
Bemyndiganden					
Tilldelade bemyndiganden	25 000	20 000	22 000	30 000	28 000
Utestående åtaganden	21 280	5 594	17 325	19 505	13 757
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st.)	284	269	281	293	279
Medelantalet anställda (st.)	309	298	310	319	305
Driftskostnad per årsarbets-					
kraft					
	1 219	1 226	1 106	1 225	1 138
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	- 3 072	37	- 11	- 151	7 368
Balanserad kapitalförändring	561	524	535	686	4 065

* Avser beräknade avgiftsintäkter för uppdragsverksamhet.

** Avgiftsintäkterna för uppdragsverksamheten 2015 uppgick till 220 tkr.

Finansiell redovisning

Resultaträkning

(tkr)	Not	2015	2014
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		345 289	330 842
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	297	329
Intäkter av bidrag		0	5
Finansiella intäkter	2	204	268
Summa		345 790	331 444
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	- 263 451	- 242 461
Kostnader för lokaler		- 26 823	- 26 716
Övriga driftskostnader	4	- 55 899	- 60 020
Finansiella kostnader	5	- 200	- 99
Avskrivningar och nedskrivningar		- 2 489	- 2 111
Summa		-348 862	-331 407
Verksamhetsutfall		- 3 072	37
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	6	156 446	139 247
Medel som tillförts statens budget från upp- bördsverksamhet		- 156 446	- 139 247
Saldo		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		5 607	3 632
Övriga erhållna medel för finansiering av bi- drag	7	0	167
Lämnade bidrag	8	- 5 607	- 3 799
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	9	- 3 072	37

Balansräkning

(tkr)	Not	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	10	0	0
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	11	3 167	1 235
Summa		3 167	1 235
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	12	274	167
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	13	4 709	5 774
Summa		4 983	5 941
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		0	9
Kortfristiga fordringar hos andra myndigheter		22 066	22 009
Övriga kortfristiga fordringar	14	79	28
Summa		22 145	22 046
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	15	8 827	8 716
Övriga upplupna intäkter		14 667	13 053
Summa		23 494	21 769
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	16	-46 230	-49 107
Summa		-46 230	-49 107
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		45 408	51 145
Kassa och bank		324	79
Summa		45 732	51 224
SUMMA TILLGÅNGAR		53 291	53 108

(tkr)	Not	2015-12-31	2014-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	17		
Statskapital		35	35
Balanserad kapitalförändring		561	524
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	9	-3 072	37
Summa		-2 476	596
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	18	3 651	518
Övriga avsättningar	19	2 092	1 518
Summa		5 743	2 036
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	8 160	6 026
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		8 116	7 716
Leverantörsskulder		7 847	9 283
Övriga kortfristiga skulder	21	5 147	4 798
Summa		29 270	27 823
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	22	20 754	22 653
Summa		20 754	22 653
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		53 291	53 108
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt anslagsdirektiv	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 2 anslag 1:15 Riksrevisionen, ramanslag	18 595	314 446	-9 273	323 768	-309 133	14 635
Utgiftsområde 7 anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsarbete, ramanslag	921	40 000	0	40 921	-41 763	-842
Summa	19 516	354 446	-9 273	364 689	-350 896	13 793

Anslagskrediten för anslaget 1:15 uppgår till 9 433 tkr och för anslaget 1:5 till 1 200 tkr.

Redovisning mot inkomsttitel (tkr)

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster
2558 Avgifter för årlig revision	140 500	156 446
Summa	140 500	156 446

Redovisning mot bemyndiganden (tkr)

	Not 23	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	De utestående åtagandenas fördelning per år		
					2016	2017	2018
Summa		25 000	5 594	21 280	11 713	9 567	0

Tilläggsupplysningar och noter

Tillämpade redovisningsprinciper

Riksrevisionens redovisning följer god redovisningssed och lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen (REA-lagen). Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen ta ut en avgift för den årliga revisionen. Avgiften ska bestämmas efter den tid som behövs för att fullgöra uppdraget och utifrån en tidstaxa²⁴ som följer av lönenivån för dem som deltar i granskningen. Ersättning för direkta kostnader för konsulter, resor och liknande bestäms separat. Kostnader för inrikes resor hanteras som en indirekt kostnad för revisionsobjektet trots att det är en direkt kostnad för Riksrevisionen. Anledningen är att ett enskilt revisionsobjekt inte ska påverkas av personalsammansättningen inom den årliga revisionens team, dvs. revisionsobjektet ska inte belastas med resekostnader på grund av att teamet består av personal från olika kontor i landet.

Riksrevisionens gemensamma kostnader fördelas utifrån närvarotid i de olika verksamhetsgrenarna. Myndighetens gemensamma kostnader består av kostnader för myndighetens ledning (inklusive det parlamentariska rådet och vetenskapliga rådet) och kostnader för verksamhetsstödet såsom administration, lokaler, utrustning, inventarier, utbildningskostnader, förvaltningskostnader och kostnader för verksamhetsutveckling m.m.

Utbetalningar av bidrag som finansieras med anslaget 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd redovisas som transferering i resultaträkningen.

Från och med 2015 tillämpas utgiftsmässig anslagsavräkning för avsättning för tidigare riksrevisorers chefspension i enlighet med riksdagsskrivelse 2013/14:299 och finansutskottets betänkande 2013/14:FiU35. Vid avräkning mot anslaget på utgiftsmässig grund uppstår en periodiseringseffekt som påverkar årets kapitalförändring.

²⁴ Riksdagen har beslutat om en högsta taxenivå.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr redovisas som anläggningstillgångar. Förbättringsutgifter på annans fastighet aktiveras om anskaffningsvärdet för ny-, till- och ombyggnader uppgår till minst 100 tkr. Balanserade utgifter för utveckling aktiveras om anskaffningsvärdet uppgår till minst 300 tkr. I anläggningstillgångar ingår ett konstverk som överfördes från Statens konstråd 2008.

Anläggningstillgångarna skrivs av linjärt över tillgångarnas bedömda ekonomiska livslängd.

Tillämpade avskrivningstider:

balanserade utgifter för utveckling	3–5 år
rättigheter och andra immateriella tillgångar	3–5 år
förbättringsutgifter på annans fastighet	3–6 år ²⁵
maskiner, inventarier, installationer m.m.	3–7 år

Fordringar och skulder

Fordringarna har tagits upp till de belopp med vilka de beräknas inflyta. Skulder har tagits upp till nominellt belopp. Fordringar och skulder i utländsk valuta har tagits upp till balansdagens kurs.

Brytdag

Av 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring framgår det att alla myndigheter ska tillämpa en s.k. brytdag när den löpande bokföringen för perioden ska avslutas. Brytdagen infaller den 5 januari. Efter brytdagen tillförs räkenskaperna främst bokslutstransaktioner som bland annat innefattar periodavgränsningsposter. Som periodavgränsningspost bokförs förutbetalda kostnader, upplupna intäkter, upplupna kostnader och förutbetalda intäkter vars belopp överstiger 50 tkr.

Avsättningar

Riksrevisionen har gjort avsättningar för avtalade pensioner till personal som har beviljats delpension och chefs pension. Avsättningar har även gjorts för lokala omställningsmedel, trygghetsmedel enligt lokalt tecknat avtal mellan Riksrevisionen och de fackliga parterna samt för personalkostnader som har uppkommit i samband med avvecklingen av ett lokalkontor.

²⁵ Avskrivningstiden är dock inte längre än hyreskontraktets varaktighet.

Noter

(tkr)

Resultaträkning

Not 1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2015	2014
	Intäkter av uppdragsverksamhet	220	196
	Intäkter enligt 18 § REA-lagen	47	96
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	30	37
	Summa	297	329

Kostnaderna som är hänförliga till uppdragsverksamheten redovisas i resultatredovisningens tabell 14 Intäkter och kostnader för avgiftsfinansierad internationell uppdragsverksamhet 2013–2015.

Not 2	Finansiella intäkter	2015	2014
	Ränteintäkter avseende räntekontot i		
	Riksgäldskontoret	18	209
	Kursvinster	178	31
	Övriga finansiella intäkter	8	28
	Summa	204	268

Not 3	Kostnader för personal	2015	2014
	Lönekostnader exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	162 848	150 727
	Arvode till råd och ej anställd personal exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	2 574	2 161
	Summa lönekostnader	165 422	152 888
	Arbetsgivaravgifter, pensionspremier, andra avgifter enligt lag och avtal samt övriga personalkostnader	98 029	89 573
	Summa	263 451	242 461

Not 4	Övriga driftskostnader	2015	2014
	Summa	55 899	60 020

Övriga driftskostnader var lägre 2015, vilket främst beror på minskade konsultkostnader.

Not 5	Finansiella kostnader	2015	2014
	Räntekostnader avseende lån i Riksgäldskontoret	120	15
	Räntekostnader	5	20
	Kursförluster	55	39
	Övriga finansiella kostnader	20	25
	Summa	200	99
Not 6	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2015	2014
	Offentligrättslig verksamhet		
	Inkomsttitel 2558. Intäkter av avgifter för årlig revision enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m.	156 446	139 247
	Summa intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	156 446	139 247
	Kostnader för avgifter som redovisas mot inkomsttitel 2558	152 169	151 386
Not 7	Transfereringar		
	2014 års övriga erhållna medel för finansiering av bidrag avser medel från EU till samarbetsprojekt i Serbien.		
Not 8	Lämnade bidrag	2015	2014
	Lämnade bidrag som finansieras av medel från EU		
	Samarbetsprojekt i Serbien	0	167
	Lämnade bidrag till projekt inom det internationella utvecklingssamarbetet		
	AFROSAI-E	4 642	2 703
	Bosnien	515	473
	Moldavien	152	180
	Kosovo	114	184
	Regionalt västra Balkan	184	91
	Övrigt	0	1
	Summa	5 607	3 799
Not 9	Årets kapitalförändring	2015	2014
	Avgiftsfinansierad verksamhet		
	– internationella uppdrag	42	37
	Anslagsfinansierad verksamhet		
	– periodiseringsdifferens driftsverksamheten	–3 114	0
	Summa	–3 072	37

Kapitalförändringen visar dels ett överskott i den internationella uppdragsverksamheten, dels en periodiseringsdifferens mellan de kostnader som Riksrevisionen redovisar och de utgifter som avräknats statsbudgeten. Periodiseringsdifferensen avser avsättning till tidigare riksrevisorers chefs pensioner som redovisas utgiftsmässigt från och med 2015 enligt riksdagsskrivelse 2013/14:299 den 4 juni 2014.

Balansräkning

Not 10	Balanserade utgifter för utveckling	2015	2014
	<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	17 444	17 444
	<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	17 444	17 444
	<i>Ingående ackumulerade avskrivningar</i>	-17 444	-17 444
	<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-17 444	-17 444
	Bokfört värde	0	0
Not 11	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2015	2014
	<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	3 898	3 259
	Årets anskaffningar	2 411	639
	<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	6 309	3 898
	<i>Ingående ackumulerade avskrivningar</i>	-2 663	-2 354
	Årets avskrivningar	-479	-309
	<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-3 142	-2 663
	Bokfört värde	3 167	1 235
Not 12	Förbättringsutgifter på annans fastighet	2015	2014
	<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	16 514	16 365
	Årets anskaffningar	183	149
	Årets utrangeringar	-90	0
	<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	16 607	16 514
	<i>Ingående ackumulerade avskrivningar</i>	-16 347	-16 193
	Årets avskrivningar	-76	-154
	Årets utrangeringar	90	0
	<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-16 333	-16 347
	Bokfört värde	274	167

Not 13	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2015	2014
	<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	30 798	25 407
	Årets anskaffning	873	5 417
	Årets utrangeringar	-3 857	-26
	<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	27 814	30 798
	<i>Ingående ackumulerade avskrivningar</i>	-25 024	-23 402
	Årets avskrivningar	-1 934	-1 648
	Årets utrangeringar	3 853	26
	<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-23 105	-25 024
	Bokfört värde	4 709	5 774
Not 14	Övriga kortfristiga fordringar	2015	2014
	Kundfordringar för revision av andra organisationer	53	24
	Övriga kortfristiga fordringar	26	4
	Summa	79	28
Not 15	Periodavgränsningsposter	2015	2014
	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	6 237	6 236
	Övriga förutbetalda kostnader	2 590	2 480
	Summa	8 827	8 716
	Övriga upplupna intäkter		
	Upplupna intäkter årlig revision	14 667	12 975
	Övriga upplupna intäkter	0	78
	Summa	14 667	13 053
Not 16	Avräkning med statsverket	2015	2014
	Uppbörd		
	<i>Ingående balans</i>	-29 591	-23 939
	Redovisat mot inkomsttitel	-156 446	-139 247
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	153 600	133 595
	<i>Skulder avseende uppbörd</i>	-32 437	-29 591
	Anslag i räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	-19 516	-16 531
	Redovisat mot anslag	350 896	340 813
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-354 446	-350 732
	Återbetalning av anslagsmedel	9 273	6 934
	<i>Fordringar/skulder avseende anslag i räntebä- rande flöde</i>	-13 793	-19 516

Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag

<i>Ingående balans</i>	0	6 339
Redovisat under året	-0	-6 339
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	0	0

Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto

<i>Ingående balans</i>	0	0
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	154 708	134 354
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-1 108	-760
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	-153 600	-133 594
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto</i>	0	0
Summa avräkning med statsverket	-46 230	-49 107

Riksrevisionen beslutade 2014 att tillämpa 6 § REA-lagen när det gäller kostnads- mässig anslagsavräkning för den semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag. Detta innebär att hela semesterkulden som avsåg intjänade dagar till och med 2008 återfördes mot anslag per den 31 december 2014.

Not 17 Förändring av myndighetskapital

	Statskapital	Balanserad ka- pitalförändring avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalför- ändring enligt resultat- räkningen	Summa
<i>Utgående balans 2014</i>	35	524	37	596
<i>Ingående balans 2015</i>	35	524	37	596
Föregående års kapitalför- ändring	0	37	-37	0
Årets kapitalförändring	0	0	-3 072	-3 072
<i>Utgående balans 2015</i>	35	561	-3 072	-2 476

Statskapital avser konst som under 2008 överfördes från Statens konstråd.

Not 18	Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	2015	2014
	<i>Ingående avsättning</i>	518	1 141
	Årets pensionskostnad	3 638	132
	Årets pensionsutbetalningar	-505	-755
	Summa utgående avsättning	3 651	518

I 2015 års pensionskostnader ingår avsättning för två tidigare riksrevisorers chefs-pension med 3 116 tkr. Avsättningen redovisas utgiftsmässigt dvs. avräknas mot anslag vid utbetalning. Avsättning har gjorts enligt god redovisningssed utifrån kända framtida utbetalningar per den 31 december 2015 för hela perioden tills de uppnår ålderspensionsåldern 65 år. Riksrevisionens avsättning för tidigare riksrevisorers chefs-pension kan högst uppgå till 9 120 tkr om den nuvarande anställningen hos annan arbetsgivare upphör. Avsättningen omprövas vid ändrade förhållanden och i samband med årsbokslut. 1 144 tkr av årets pensioner bedöms regleras nästa år, varav 935 tkr som avser tidigare riksrevisorers chefs-pension kommer att belasta anslaget.

Not 19	Övriga avsättningar	2015	2014
	Avsättning till trygghetsmedel		
	<i>Ingående avsättning</i>	1 518	1 564
	Årets avsättning	496	461
	Årets utnyttjade medel	-1 025	-507
	Summa utgående avsättning till trygghetsmedel	989	1 518
	Övriga avsättningar		
	<i>Ingående avsättning</i>	0	0
	Årets avsättning	1 743	0
	Årets utnyttjade medel	-640	0
	Summa utgående övriga avsättningar	1 103	0
	Summa	2 092	1 518

Årets avsättning av övriga avsättningar, 1 743 tkr, avser kostnader som har uppkommit i samband med avvecklingen av Riksrevisionens lokalkontor i Karlstad. 950 tkr av årets utgående övriga avsättningar bedöms regleras nästa år.

Not 20	Lån i Riksgäldskontoret	2015	2014
	<i>Ingående skuld</i>	6 026	3 204
	Årets nya lån	4 661	4 863
	Årets amorteringar	-2 527	-2 041
	Utgående skuld	8 160	6 026
	Beviljad låneram	15 000	15 000

Not 21	Övriga kortfristiga skulder	2015	2014
	Personalens källskatt	4 983	4 661
	Övriga kortfristiga skulder	164	137
	Summa	5 147	4 798
Not 22	Periodavgränsningsposter	2015	2014
	Upplupna kostnader		
	Semester- och löneskuld inklusive avgifter	18 752	19 642
	Övriga upplupna kostnader	2 002	3 011
	Summa	20 754	22 653
Not 23	Redovisning mot bemyndiganden		
	Riksrevisionens insatser i det internationella utvecklingssamarbetet löper ofta över flera år. Riksrevisionen bemyndigas därför att ingå åtaganden som medför utgifter under senare budgetår än det år statens budget avser.		

Uppgifter om ledande befattningshavare

Riksrevisionen ska enligt 7 kap. 10 § föreskriften (RFS 2006:10) om tillämpningen av lagen (2006:999) med ekonomiaadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen redovisa uppgifter relaterade till styrelseledamöter, rådsledamöter och ledande befattningshavare enligt 7 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Riksrevisionen ska uppge vilka uppdrag dessa personer haft som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter och uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag (utredningsuppdrag i myndighetsform ingår inte i sammanställningen). Myndigheten ska även redovisa de skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som har betalats ut till dessa personer under räkenskapsåret samt de framtida åtaganden som har avtalats för var och en.

Uppgifter om andra uppdrag för ledande befattningshavare

RIKSREVISORER

Susanne Ackum	Styrelsesuppleant i Ackum & Wetterberg AB
Margareta Åberg	Styrelsesuppleant i Boutique Look AB

Uppgifter om andra uppdrag för ledamöter i Riksrevisionens parlamentariska råd

UPPGIFTER FÖR ORDINARIE LEDAMÖTER FÖR 2015

Agneta Börjesson	Ledamot i riksbanksfullmäktige
Jörgen Hellman	Ordförande i AB Vänersborgsbostäder
Per-Ingvar Johnsson	Styrelsesuppleant i Nymö Norregård Sixten Johnsson & Co AB
David Lång	–
Aron Modig	–
Christer Nylander	Styrelseledamot i Liberal Information AB
Göran Pettersson	Ledamot i Statens ansvarsnämnd Ledamot i Riksdagens ansvarsnämnd Styrelseledamot i Hallstavik Invest AB
Mia Sydow Mölleby	–

Ersättningar och förmåner som har betalats ut under 2015

(kronor)

RIKSREVISORER

Susanne Ackum	651 972
Ulf Bengtsson	643 082
Claes Norgren	1 211 809
Jan Landahl	399 067
Margareta Åberg	1 607 333

LEDAMÖTER I DET PARLAMENTARISKA RÅDET

Agneta Börjesson	16 796
Jörgen Hellman	75 580
Per-Ingvar Johnsson	16 796
David Lång	16 446
Aron Modig	16 796
Christer Nylander	16 096
Göran Pettersson	56 860
Mia Sydow Mölleby	16 796